

- [Accueil](#)
- [Kikongo](#)

NSANGU YA MBOTE YA KUSONIKAKA MALAKO

1 Luyantiku ya nsangu ya mbote ya Yezu Klistu, Mwana ya Nzambi : 2 Bonso yo sonamaka na mbikudi Yezaya : «Tala, mono ke kutinda kinati nsangu na mono na ntwala ya ilungi na nge, yina ta kuyidika nzila na nge» (A)[1]. 3 «Mungungu ya yina ke kuboka na nsi ya kuyuma : Beno yidika nzila ya *Mfumu, beno sungika ba mwa—nzila na yandi» (B)[2].

4 Yoani kwisaka, na kubotikaka na nsi ya kuyuma, ye na kulongaka mbotika ya kubalula ntima na ndoluka ya masumu. 5 Ye nsi yonso ya Yudea ye ba yina yonso ya Yeluzalemi vandaka kubasika na kwenda na yandi ; ye bo vandaka kubotama na yandi na nzadi ya Yolidani, na kufungunaka masumu na bo. 6 Yoani lwataka lele ya mika ya kamela ye mukaba ya mpusu ya mbisi na luketo na yandi, ye yandi vandaka kudia ba mpassu ti bwiki ya mfinda. 7 Ye yandi vandaka kulonga, na kutubaka : Ke kwisa na nima na mono, yina kuluta mono na ngolo, mono me kufwana ve na kuniekaka, kukangula, nsinga ya ba sapatu na yandi. 8 Mono, mono botikaka beno na masa ; yandi, yandi ta kubotika beno na Mpeve Santu.

9 Ye yo kumaka, na bilumbu yina, nde Yezu katukaka na Nazaleti ya Galilea, ye botamaka na Yoani na Yolidani. 10 Ye [na kubasikaka] na masa nswalu, yandi tombukaka, ye monaka mazulu kukanguka, ye Mpeve bonso diyembe kukulumuka na zulu na yandi. 11 Ye vandaka ti mungungu mosi katukaka na mazulu : Nge ikele Mwana na mono ya zolama ; kati na nge mono ke mona kiese na mono.

12 Ye nswalu Mpeve tindikaka yandi na nsi ya kuyuma. 13 Ye yandi vandaka na nsi ya kuyuma bilumbu makumi iya, na kumekama na Satana ; ye yandi vandaka ti bibulu ya mfinda ; ye ba wanzio vandaka kusadila yandi.

14 Kansi na nima nde Yoani kabamaka, Yezu kwisaka na Galilea, na kulongaka nsangu ya mbote ya kimfumu ya Nzambi, ye na kutubaka : 15 Ntangu me kulunga, ye kimfumu ya Nzambi me finama : Beno balula ntima ye beno kwikila na nsangu ya mbote.

16 Ye bonso yandi vandaka kutambula na lweka ya nzadi mungwa ya Galilea, yandi monaka Simoni ti Andele mpangi ya Simoni, ba yina vandaka kulosa bukondi na nzadi mungwa ; sambu bo vandaka balobi mbisi. 17 Ye Yezu kutuba na bo : Beno kwisa na nima na mono, ye mono ta kitula beno balobi bantu. 18 Ye nswalu, ya bo bikaka ba bukondi na bo, bo landaka yandi. 19 Ye na kulutaka na mwa—ntwala, yandi monaka Yakobo [mwana] ya Yebedeo ti Yoani mpangi na yandi ; ye bo [vandaka] na bwatu, na kuyidikaka ba bukondi. 20 Ye nswalu yandi bingaka bo ; ye na kubikaka tata na bo Yebedeo na bwatu ti ba nsadi, bo landaka yandi.

21 Ye bo kukota na Kafenawumi ; ye ya bo kotaka nswalu na kilumbu ya sabata na sinagoga, yandi vandaka kulonga. 22 Ye bo vandaka kuyituka na malongi na yandi ; sambu yandi vandaka kulonga bo bonso na kuvanda na kiyeka ye ve bonso ba nsoniki. 23 Ye vandaka na kati ya sinagoga na bo muntu mosi ya vandaka na mpeve ya mbi ; ye yandi bokaka, 24 na kutubaka : Ha! Inki ikele kati na beto ti nge, Yezu ya Nazaleti[3]? Keti nge me kwisa sambu na kubebisa beto? Mono kuzaba nge, nani nge ikele[4] : Santu ya Nzambi. 25 Ye Yezu nganinaka yandi na kutubaka : Kanga munoko, ye basika kati na yandi. 26 Ye mpeve ya mbi, ya yandi nikisaka yandi ngolo ye ya yandi bokaka na mungungu ya ngolo, basikaka na yandi. 27 Ye bo yonso yitukaka mingi, na mpila nde bo vandaka kuyulana kati na bo, na kutubaka : Yai ikele inki? Inki malongi ya mpa yai? Sambu yandi ke kutuma ti kiyeka, ata na ba mpeve ya mbi, ye bo ke kulemfukila yandi. 28 Ye nsangu na yandi mwanganaka nswalu na nziunga yonso ya Galilea.

29 Ye nswalu, na kubasikaka na sinagoga, bo kwendaka ti Yakobo ti Yoani na nzo ya Simoni ti ya Andele. 30 Bukilo ya Simoni ya nketo vandaka ya kulala pana, vandaka na yuku—yuku ; ye nswalu bo tubila yandi sambu na yandi. 31 Ye na kufinamaka, yandi tedimisaka yandi na kusimbaka yandi na diboko ; ye nswalu yuku—yuku katukaka na yandi ; ye yandi sadilaka bo. 32 Ye, ya nkokila kubwaka, bonso ntangu vandaka kudinda, bo natilaka yandi ba yina yonso vandaka na bimbefo, ti

bantu ya ba mpeve ya mbi ; 33 ye mbanza ya mvimba vandaka me vukana na kielo : 34 Ye yandi belulaka ba mingi yina vandaka na bimbefo ya mutindu na mutindu, ye kulaka ba mpeve mingi ya mbi, ye pesaka nswa ve na ba mpeve ya mbi na kutuba sambu bo zabaka[5] yandi.

35 Ye ya yandi telamaka na suka, ntama na ntwala ya kilumbu, yandi basikaka ye kwendaka na kisika mosi ya kuyuma ; ye vandaka kusamba pana. 36 Ye Simoni ti ba yina vandaka ti yandi, landaka yandi. 37 Ye na kumonaka yandi, bo tubaka na yandi : Bantu yonso ke kusosa nge. 38 Ye yandi kutuba na bo : Beto kwenda na kisika ya nkaka na ba bwala ya mfinama, na mpila nde mono kulonga mpi kuna ; ikele sambu na yina nde mono kwisaka. 39 Ye yandi vandaka kulonga na ba sinagoga na bo na Galilea yonso, ye vandaka kukula ba mpeve ya mbi.

40 Ye muntu mosi ya bwasi kukwisa na yandi, na kubondilaka yandi ye na kudilosaka na mabolongo na ntwala na yandi, ye na kutubaka na yandi : Kana nge zola, nge lenda kumisa mono bunkete. 41 Ye Yezu, fwaka nkenda, na kutandulaka diboko, simbaka yandi, ye kutuba na yandi : Mono kuzola, kuma bunkete. 42 Ye bonso yandi vandaka kutuba, nswalu, bwasi katukaka na yandi ; ye yandi kumaka bunkete. 43 Na kukebisaka yandi ngolo, yandi vutulaka yandi nswalu ; 44 ye kutuba na yandi : Keba kutuba yo na muntu ve ; kansi kwenda, kudisonga na nganga—Nzambi, ye pesa dikabu sambu na kukuma bunkete na nge yina Mose tumaka, sambu na kimbangi[6] na bo. 45 Kansi yandi, ya yandi basikaka, yantikaka na kutuba yo mingi kifulu na kifulu ye kumwanga yina salamaka, na mpila nde Yezu lendaka kukota diaka ve pwelele na mbanza ; kansi yandi vandaka ya kubikala na nganda na bisika ya kuyuma ; ye bo vandaka kukwisa na yandi katuka na bisika yonso.

2 Ye yandi kotaka diaka na Kafenawumi, na nima ya mwa—bilumbu, ye bo waka nde yandi vandaka na nzo. 2 Ye nswalu bantu mingi vukanaka pana, na mpila nde kisika vandaka diaka ve, ata mfinama ya kielo ; ye yandi vandaka kutuba na bo ndinga. 3 Ye bantu kukwisa na yandi, na kunataka kikata ya me kunatama na bantu iya. 4 Ye na kulendaka ve kufinama na yandi, sambu na kibuka, bo kangulaka ludi [ya kisika] ya yandi vandaka ; ye ya bo tobulaka yo, bo kulumusaka mbeto ya fioti yina kikata vandaka kuladila. 5 Ye Yezu, na kumonaka lukwikilu na bo, kutuba na kikata : Mwana na [mono], masumu na nge me kuloluka. 6 Ye vandaka pana ndambu ya ba nsoniki, ya kuvanda ye na kuyindulaka na ba ntima na bo : 7 Sambu na inki yandi yai ke kutuba mutindu yai? Yandi ke vwenza Nzambi. Nani lenda lolula masumu, kana ve mosi [kaka], Nzambi ? 8 Ye nswalu Yezu, na kuzabaka na mpeve na yandi nde bo vandaka kuyindula mutindu yina kati na bo mosi, kutuba na bo : Sambu na inki beno ke kuyindula mutindu yai na ba ntima na beno? 9 Inki ikele ya kukonda mpasi ya kuluta, na kutuba na kikata : Masumu na [nge] me loluka ; to na kutuba : Telama, baka mbetu na nge ya fioti, ye tambula? 10 Na mpila nde beno kuzaba nde Mwana ya muntu ikele na kiyeka awa na ntoto ya kulolula masumu (yandi kutuba na kikata) : 11 Mono ke kutuba na nge, telama, baka mbetu na nge ya fioti, ye kwenda na nzo na nge. 12 Ye yandi telamaka nswalu, ye ya yandi bakaka mbetu na yandi ya fioti, yandi basikaka na meso ya bantu yonso ; na mpila nde bantu yonso yitukaka na yo ye bo vandaka kukembila Nzambi, na kutubaka : Beto me monaka ntete diambu ya mutindu yai ve.

13 Ye yandi basikaka diaka ye tambulaka na lweka ya nzadi mungwa[7] ; ye kibuka yonso vandaka kwisa na yandi, ye yandi vandaka kulonga bo. 14 Ye na kulutaka, yandi kumona Lewi [mwana] ya Alafayi ya kuvanda na nzo ya kufutisa mpaku, ye yandi kutuba na yandi : Landa mono. Ye na kutelamaka landaka yandi. 15 Ye yo kumaka, bonso yandi vandaka na mesa na nzo na yandi, nde ba kalaki ya mpaku mingi ti ba nsumuki mpi vandaka na mesa ti Yezu ti ba longoki na yandi ; sambu bo vandaka mingi, ye bo vandaka kulanda yandi. 16 Ye ba nsoniki ti ba mfalisi, na kumonaka yandi kudia ti ba kalaki ya mpaku ti ba nsumuki, kutuba na ba longoki na yandi : Sambu na inki yandi ke kudia ye kunwa ti ba kalaki ya mpaku ti ba nsumuki? 17 Ye Yezu, ya yandi waka yo, kutuba na bo : Ba yina ikele na mavimpi ya mbote ikele na mfunu ya munganga ve, kansi ba yina ikele na kimbefo ; mono kwisaka kubinga bantu ya masonga ve kansi ba nsumuki.

18 Ye ba longoki ya Yoani ti ba mfalisi vandaka kubuya madia ; ye bo kukwisa ye kutuba na yandi : Sambu na inki ba longoki ya Yoani ti ba mfalisi ke buyaka madia, kansi ba longoki na nge ke buyaka madia ve? 19 Ye yezu kutuba na bo : Bana ya suku ya dikwela[8] lenda kubuya madia

na ntangu ya bakala ya dikwela ikele ti bo? Ntangu yonso bo ikele ti bakala ya dikwela, bo lenda kubuya madia ve. 20 Kansi bilumbu ta kwisa, ntangu bakala ya dikwela ta kukatulama bo ; ye ibuna bo ta kubuya madia na kilumbu yina. 21 Ye muntu mosi ve ke tungaka kitembe ya lele ya mpa na lele ya ntama, kana ve kitembe ya mpa ta kukatula [kitini mosi] ya [lele] ya ntama, ye kupasuka ta kukuma kuluta mbi. 22 Ye muntu ve ke kutula vinu ya mpa na mabungu ya mpusu ya mbisi ya ntama ; kana ve vinu ke kupasula mabungu ya mpusu ya mbisi, ye vinu kutiamuka, ye mabungu ya mpusu ya mbisi kubeba ; kansi vinu ya mpa fetele kutulama na mabungu ya mpusu ya mbisi ya mpa.

23 Ye yo kumaka nde yandi vandaka kuluta na kati ya bilanga ya ble, na kilumbu ya sabata ; ye ba longoki na yandi na kutambulaka, yantikaka kutumuna ba ntu ya ble. 24 Ye ba mfalisi kutuba na yandi : Tala, sambu na inki bo ke kusala na kilumbu ya sabata yina me kupesama nswa ve? 25 Ye yandi tubaka na bo : Beno me tangaka ntete ve yina Dawidi salaka ntangu yandi vandaka na mfunu ye yandi waka nzala, yandi ti ba yina vandaka ti yandi, 26 inki mutindu, [na ntangu] ya «mbuta—nganga Abiatala», yandi kotaka na nzo ya Nzambi, ye diaka mampa—ya kusongama, yina pesamaka nswa ve na kudia, kana ve na ba nganga—Nzambi kaka, ye pesaka yo mpi na ba yina vandaka ti yandi[9]? 27 Ye yandi kutuba na bo : Sabata salamaka sambu na muntu, kansi muntu sambu na sabata ve ; 28 na mpila nde Mwana ya muntu ikele mpi mfumu ya sabata.

3 Ye yandi kotaka diaka na sinagoga ; ye vandaka pana muntu mosi yina vandaka na diboko ya kuyuma. 2 Ye bo vandaka kutala yandi [sambu na kumona] kana yandi ta kubelula yandi na kilumbu ya sabata, sambu na kufunda yandi. 3 Ye yandi kutuba na muntu yina vandaka na diboko ya kuyuma : Telama pana na ntwala ya bantu yonso. 4 Ye yandi kutuba na bo : Ketu yo me pesama nswa na kusala mambote, kilumbu ya sabata, to na kusala mbi? Na kugulusa luzingu, to na kufwa? Kansi bo vandaka mpima. 5 Ye ya yandi talaka bo na nziunga ti nganzi, na kuvandaka na mawa sambu na ntima ngolo na bo, yandi kutuba na muntu : Tandula diboko na nge. Ye yandi tandulaka yo, ye diboko na yandi belukaka. 6 Ye ba mfalisi, na kubasikaka nswalu ti ba elodioni[10], wakanaka sambu na kufwa yandi.

7 Ye Yezu katukaka pana ti ba longoki na yandi kwendaka na nzadi mungwa ; ye bantu mingi landaka yandi katuka Galilea, na Yudea, 8 na Yeluzalemi, ye na Idimeya, ti na simu ya Yolidani. Ye ba yina ya ba nziunga ya Tili ti ya Sidoni, bantu mingi, na kuwaka mambu yina yandi vandaka kusala, kwisaka na yandi. 9 Ye yandi kutuba na ba longoki na yandi nde bwatu mosi ya fioti kuvanda pana sambu na yandi, sambu ya kibuka, na mpila nde bo kukangama[11] yandi ve ; 10 sambu yandi belulaka mingi, na mpila nde ba yina yonso vandaka kuniokulama na bimbefo vandaka kudilosa na yandi sambu na kusimba yandi. 11 Ye ba mpeve ya mbi, ntangu bo vandaka kumona yandi, vandaka kudilosa na ntwala na yandi ye vandaka kuboka, na kutubaka : Nge ikele Mwana ya Nzambi. 12 Ye yandi buyilaka bo pwelele na kuzabikisa yandi.

13 Ye yandi kutombuka na ngumba, ye yandi kubinga ba yina ya yandi zolaka ; ye bo kwisaka na yandi ; 14 ye yandi kutula kumi na zole sambu na kuvanda ti yandi, ye sambu na kutinda bo kulonga, 15 ye sambu na kuvanda na kiyeka ya [kubelula bimbefo ye] na kukula ba mpeve ya mbi ; 16 ye yandi pesaka Simoni zina ya nkaka, Petelo ; 17 ye Yakobo [mwana] ya Yebedeo ti Yoani mpangi ya Yakobo, ye yandi pesaka bo zina ya nkaka Bowanenge, yina ikele : Bana ya makelele ya nzasi ; 18 ti Andele, ti Filipo, ti Batolomayi, ti Matayo, ti Toma, ti Yakobo [mwana ya] Alafayi, ti Tade, ti Simoni ya bwala kanana[12], 19 ti Yudasi Isikaliyoti, yina mpi yekulaka yandi.

20 Ye bo kukwisa na nzo ; ye kibuka kuvukana diaka, na mpila nde bo landaka kudia ve ata dimpa na bo. 21 Ye dibuta na yandi, ya bo kuwaka yina, basikaka sambu na kukanga yandi ; sambu bo vandaka kutuba : Yandi ikele na kilawu. 22 Ye ba nsoniki yina katukaka na Yeluzalemi, na kutubaka : Yandi ikele ti Bezezebule[13] ; ye : Yandi ke kukula ba mpeve ya mbi na nzila ya mfumu ya ba mpeve ya mbi. 23 Ye ya yandi bingaka bo, yandi kutuba na bo na bingana : Inki mutindu satana lenda kukula satana? 24 Ye kana kimfumu mosi ikele ya kukabana kati na yo mosi, kimfumu yina lenda kuwumina diaka ve. 25 Ye kana nzo mosi ikele ya kukabana kati na yo mosi, nzo yina lenda kuwumina diaka ve. 26 Ye kana satana kuditelemina yandi mosi ye ikele ya kukabana, yandi

lenda kuwumina diaka ve, kansi yandi ke kwisa na nsuka na yandi. 27 Mosi ve lendaka kukota na nzo ya muntu ya ngolo, ye kubaka bima na yandi, kana ntete—ntete yandi me kukanga muntu ya ngolo ba nsinga ve ; ye ibuna yandi ta kubaka bima na nzo na yandi. 28 Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde masumu yonso ta kulolulama na bana ya bantu, ye ba ndinga ya mafingu, inki mutindu yo lenda kuvanda, na nzila na yo bo ke kuvwenza Nzambi ; 29 Kansi konso muntu yina ta kutuba ba ndinga ya mafingu na Mpeve Santu ta kuvanda na ndoluka ata fioti ve ; kansi yandi me kubwa na kusambisama ya mvula na mvula. 30 Yo vandaka sambu bo vandaka kutuba : Yandi ikele na mpeve ya mbi.

31 Ba mpangi na yandi ti mama na yandi mpi kwisaka ; ye na kutelamaka na nganda, bo tindaka na kubinga yandi ; 32 ye kibuka vandaka na nziunga na yandi. Ye bo tubaka na yandi : Tala, mama na nge ti ba mpangi na nge, ke kusosa nge pana na nganda. 33 Ye yandi vutulaka na bo, na kutubaka : Nani ikele mama na mono, to [ba nani ikele] ba mpangi na mono? 34 Ye na kotalaka na nziunga ba yina vandaka na nziunga na yandi, yandi kutuba : Tala mama na mono ti ba mpangi na mono ; 35 sambu konso muntu ta kusala luzolo ya Nzambi, yandi yina ikele mpangi na mono ya bakala ye mpangi na mono ya nketo ye mama na mono.

4 Ye yandi yantikaka diaka na kulonga mfinama ya nzadi mungwa. Ye kibuka mosi ya nene vukanaka finama na yandi ; na mpila nde, na kumataka na bwatu mosi, yandi vandaka na zulu ya nzadi mungwa ; ye kibuka yonso vandaka na ntoto na lweka ya nzadi mungwa. 2 Ye yandi vandaka kulonga bo mambu mingi na nzila ya bingana ; ye yandi vandaka kutuba na bo na dilongi na yandi : 3 Beno kuwa : Tala, mukuni mosi basikaka sambu na kukuna. 4 Ye yo kumaka nde na kukunaka, ndambu ya nkeni kubwaka na lweka ya nzila ; ye ba ndeke kwisaka ye kudiaka yo. 5 Ye ya nkaka kubwaka na bisika ya matadi, kuna ntoto vandaka mingi ve ; ye nswalu yo menaka; sambu yo vandaka na ntoto ya mudindu ve ; 6 ye ntangu mwini basikaka, yo yokamaka ye sambu yo vandaka na nsimbulu ve, yo yumaka. 7 Ye ya nkaka kubwaka kati ya ba nsende ; ye ba nsende basikaka ye fitikisaka yo, ye yo pesaka mbuma ve. 8 Ye ya nkaka kubwaka, na ntoto ya mbote, ye yo pesaka mbuma, na kutombukaka ye na kuyelaka, ye butaka, mosi makumi tatu, ye mosi makumi sambanu, ye mosi nkama. 9 Ye yandi kutuba : Yina ikele na makutu sambu na kuwa, yandi kuwa. 10 Ye ntangu yandi vandaka yandi mosi, ba yina vandaka na nziunga na yandi, ti ba kumi na zole yufulaka yandi na yina me kutala kingana. 11 Ye yandi kutuba na bo : Na beno yo me kupesama na [kuzaba] diswekamu ya kimfumu ya Nzambi ; kansi na ba yina ikele na nganda ; mambu yonso ke kutubama na bingana, 12 na mpila nde na kotalaka bo kutala ye kumona ve, ye na kuwaka bo kuwa ye kubakisa ve ; mbayi—mbayi bo kubalula ntima ye masumu na bo kuloluka[14]. 13 Ye yandi kutuba na bo : Keti beno kuzaba ve kingana yai? Ye inki mutindu beno ta kuzaba bingana yonso? 14 Mukuni ke kukuna ndinga. 15 Yai ikele ba yina ikele na lweka ya nzila, kuna ndinga me kunama ; ye ntangu bo kuwaka, satana ke kwisa nswalu ye ke kukatula ndinga me kukunama kati na bo. 16 Ye kiteso mosi, ba yina ikele ya kukunama na bisika ya matadi, ikele ba yina, ntangu bo kuwaka ndinga, ke kuyamba yo nswalu na kiese ; 17 ye bo ikele na nsimbulu ve kati na bo mosi, kansi bo ikele kaka sambu na ntangu nkufi ; na nima, ntangu ba mpasi to kumonisa mpasi ke kwisa sambu ya ndinga, bo ke bula dibaku nswalu. 18 Ye ba nkaka ikele ba yina me kunama na kati ya ba nsende : Ikele ba yina kuwaka ndinga ; 19 ye kuyangisama ya mvu[15], ti kukusama ya bimvwama, ti mpusa ya mbi ya bima ya nkaka, na kukotaka, ke fitikisa ndinga, ye yo ikele ya kukonda mbuma. 20 Ye ba yina ikele ya kukunama na ntoto ya mbote, ikele ba yina ke kuwa ndinga, ye bo ke kuyamba yo, ye ke buta mbuma : Mosi makumi tatu, ye mosi makumi sambanu, ye mosi nkama. 21 Ye yandi kutuba na bo : Mwindi ke kwisa sambu na kutulama na nsi ya kantini to na nsi ya mbeto? Ikele ve sambu na kutulama na kisika ya kutulula mwinda? 22 Sambu ikele na kima ya kinsweki ve yina ta konda kumonana, ye kima mosi ve ya kubumbama ta kukuma, kaka sambu na kumonana pwelele. 23 Kana muntu ikele na makutu ya kuwa, yandi kuwa. 24 Ye yandi kutuba na bo : Beno keba na yina beno ke kuwa : Na kiteso yina ya beno ta kutesa, beno ta kutesama ; ye na beno [yina ke kuwa], yo ta kuyikama ; 25 sambu na konso muntu yina ikele na yo, yo ta kupesama ; ye na yina ikele na yo ve, ata yina yandi ikele na yo ta katulama.

26 Yandi kutuba mpi : Mutindu yina ikele kimfumu ya Nzambi : Ikele bonso muntu mosi vandaka kulosa nkeni na ntoto, 27 ye vandaka kulala ye kutelama na mpipa ye kutambula na mwini, ye nde nkeni vandaka kumena ye yelaka yandi bakisaka ve inki mutindu. 28 Ntoto ke menisa mbuma yo mosi, ntete—ntete matiti na nima nti, ye mbuma ya ble ke kufuluka na kati ya nti. 29 Ye ntangu mbuma me kuyela, bo ke kutula yo nswalu mbele, sambu ntangu ya kubuka mbuma me kulunga.

30 Yandi vandaka kutuba mpi : Inki mutindu beto ta kufwanisa kimfumu ya Nzambi, to na inki kingana beto ta kumonisa yo? 31 Yo me fwanana na nkeni ya mutalade, yina, ntangu yo me kunama na ntoto, yo ikele ya kuluta fioti na ba nkeni yonso yina ikele na ntoto ; 32 ye na nima ya kukunama na yo, yo ke kutombuka ye ke kukuma ya kuluta ba ndunda yonso na nene, ye ke basisa ba lutangu ya nene, na mpila nde ba ndeke ya zulu lenda kuzinga na madidi na yo. 33 Ye na bingana mingi ya mutindu yina, yandi vandaka kutuba na bo ndinga, na mpila bo lendaka kuwa yo ; 34 kansi yandi vandaka kutuba na bo ve kukonda kingana ; ye na kingenga yandi vandaka kutendula yonso na ba longoki na yandi.

35 Ye na kilumbu yina, ya nokokila kubwaka yandi kutuba na bo : Beto luta na simu ya nkaka. 36 Ye ya yandi vutulaka kibuka, bo bakaka yandi na kati ya bwatu, bonso yandi vandaka ; ye ba bwatu ya nkaka mpi vandaka ti yandi. 37 Ye mupepe ya nene kwisaka, ye bitembo vandaka kudilosa na kati ya bwatu, na mpila nde yo yantikaka kufuluka na masa. 38 Ye yandi vandaka, ya kulala na mpeto[16] na nsuka ya bwatu ; ye bo tedimisaka yandi ye kutuba na yandi : Longi[17], nge ke kudiyangisa ve nde beto ke kufwa ? 39 Ye ya yandi telamaka, nganinaka mupepe, ye kutuba na nzadi mungwa : Bika makelele, vanda pima, ye mupepe lembamaka, ye mpima ya nene kumaka. 40 Ye yandi kutuba na bo : Sambu na inki beno ke kuwa boma? Inki mutindu beno ikele na lukwikilu ve? 41 Ye bo simbamaka na boma ya ngolo, ye bo tubanaka kati na bo : Nani mpi ikele yandi yai ; ata mupepe ti nzadi mungwa ke lemfukila yandi?

5 Ye bo kumaka na simu ya nkaka ya nzadi mungwa, na nsi ya bantu ya Gadala[18]. 2 Ye nswalu, bonso yandi vandaka kubasika na bwatu, muntu mosi ya vandaka na mpeve ya mbi, 3 [ye] yandi vandaka kuzinga na ba maziamu, na kubasikaka na ba maziamu, kutanaka na yandi ; ye muntu mosi ve lendaka kukangisa yandi ba nsinga, ata na miniololo ve ; 4 sambu mbala mingi, ntangu yandi vandaka ya kukanga na mbienga[19] na makulu ti miniololo, yandi zengaka miniololo ti kuzenga mbienga' bitini—bitini. Ye muntu mosi ve lendaka kulemfukisa yandi. 5 Ye yandi vandaka ntangu yonso, na mpipa ye na mwini, na kati ya ba maziamu ye na ba ngumba, na kubokaka ye na kudilwadisaka na matadi. 6 Ye na kumonaka Yezu na ntama, yandi kwendaka ntinu ye fukamaka na ntwala na yandi ; 7 ye, na kubokaka na mungungu mosi ya ngolo, yandi kutuba : Inki ikele kati na mono ti nge, Yezu, Mwana ya Nzambi yina me Kuluta zulu? Mono ke kubondila nge kibeni na nzila ya Nzambi, kuyangisa mono ve. 8 Sambu yandi vandaka kutubila yandi : Basika na muntu yai, mpeve ya mbi! 9 Ye yandi yufuluka yandi : Zina na nge nani? Ye yandi kutuba na yandi : Mono ikele na zina Lengio, sambu beto ikele mingi. 10 Ye yandi tatamanaka na kubondila yandi sambu yandi kubasisa bo ve na nganda ya nsi. 11 Ye vandaka pana, na ndambu ya ngumba, kibuka ya nene ya ba ngulu ya vandaka kudia. 12 Ye bo bondilaka yandi, na kutubaka : Tinda beto na ba ngulu, na mpila nde beto kukota kati na bo. 13 Ye nswalu Yezu pesaka bo nswa. Ye ba mpeve ya mbi, na kubasikaka, kotaka na ba ngulu, ye kibuka ya ba ngulu bakaka ntinu katuka na zulu ya ngumba tii na nzadi mungwa ; [bo vandaka] kiteso ya mafunda zole ; ye yo dindaka yonso na nzadi mungwa. 14 Ye ba yina vandaka kudisa bo tinaka, ye nataka nsangu na mbanza ti na ba bwala. Ye bo basikaka sambu na kutala yina kumaka ; 15 ye bo kwisa na Yezu, ye bo kumona muntu yina vandaka na ba mpeve ya mbi, ya kuvanda, ya kulwata bilele, ye na mayele na yandi ya mbote, yina ya vandaka na Lengio; ye bo kuwaka boma. 16 Ye ba yina monaka, [yina lutaka] telaka bo yina kuminaka muntu ya vandaka na ba mpeve ya mbi ye yina tadilaka ba ngulu ; 17 ye bo yantikaka kubondila yandi na kukatuka na nsi na bo. 18 Ye bonso yandi vandaka kumata na bwatu, muntu yina vandaka na mpeve ya mbi bondilaka yandi [na kupesa nswa] nde yandi kuvanda ti yandi. 19 Ye yandi pesaka yandi nswa ve, kansi kutuba na yandi : Kwenda na nzo na nge, na ba ya nge, ye tela bo yonso ya Mfumu me kusala nge, ye [inki mutindu] yandi wilaka nge mawa. 20 Ye yandi

kwendaka, ye yandi yantikaka kumwanga na Dekapolisi[20] yonso yina ya Yezu salaka yandi ; ye bo yonso vandaka kuyituka.

21 Ye Yezu, ya yandi lutaka diaka na simu ya nkaka, na bwatu, kibuka mosi ya nene vukanaka mfinama na yandi ; ye yandi vandaka na lweka ya nzadi mungwa. 22 Ye mosi ya ba mfumu ya sinagoga, na zina ya Yawulusi, kukwisa ; ye na kumonaka yandi, kudilosa na makulu na yandi ; 23 ye yandi vandaka kubondila yandi mingi, na kutubaka : Mwana na mono ya nketo ikele na nsuka ; [mono ke bondila nge] na kwisa ye kutula yandi maboko, na mpila nde yandi kuguluka[21], ye nde yandi kuzinga. 24 Ye yandi kwendaka ti yandi ; ye kibuka mosi ya nene landaka yandi, ye kibuka vandaka kukangama na yandi.

25 Ye nketo mosi yina vandaka kubasika menga tuka mvula kumi na zole, 26 yina kumonaka mpasi mingi na minganga mingi, ye yandi manisaka bima na yandi yonso, ye yandi belukaka ve, kansi yo vandaka kukuma kaka mbi, ya yandi kuwaka nsangu ya Yezu, 27 kwisaka na kati ya kibuka na nima, ye simbaka lele na yandi ; 28 sambu yandi vandaka kutuba : Kana mono kusimba, ata bilele na yandi, mono ta beluka[22]. 29 Ye nswalu kubasika ya menga na yandi kangamaka ; ye yandi waka na nitu na yandi nde yandi me beluka na kimbefo[23]. 30 Ye nswalu Yezu, na kuzabaka na yandi mosi ngolo yina basikaka na yandi, na kubalukaka na kibuka, kutuba : Nani, me kusimba bilele na mono? 31 Ye ba longoki na yandi kutubaka na yandi : Nge ke mona kibuka ke kangama na nge, ye nge ke kutuba nani me kusimba mono? 32 Ye yandi vandaka kutala na nziunga sambu na kumona yina me kusala yina. 33 Ye nketo, kuwaka boma ti kutekita, na kuzabaka yina kwisilaka yandi, ye na kudilosaka na ntuala na yandi, ye tubaka na yandi kieleka yonso. 34 Ye yandi kutuba na yandi : Mwana [na mono] ya nketo lukwikilu na nge me kugulusa nge, kwenda na ngemba, vanda ya kubeluka na kimbefo[24] na nge.

35 Bonso yandi vandaka kutuba diaka, kukwisa bantu ya katukaka na nzo ya mfumu ya sinagoga, na kutubaka : Mwana na nge ya nketo me kufwa ; sambu na inki nge ke kuyangisa diaka longi[25]? 36 Ye Yezu, ya yandi kuwaka ndinga yina tubamaka, kutuba nswalu na mfumu ya sinagoga : Kuwa boma ve, kwikila kaka. 37 Ye yandi pesaka nswa na muntu mosi ve na kulanda yandi, kaka na Petelo ti na Yakobo ti na Yoani mpangi ya Yakobo. 38 Ye yandi kukwisa na nzo ya mfumu ya sinagoga ; ye yandi kumona kunikana ya ngolo ye kuboka ngolo. 39 Ye ya yandi kotaka, yandi kutuba na bo : Sambu na inki beno ke kusala makelele ya ngolo yai, ye sambu na inki beno ke kudila? Mwana me kufwa ve, kansi yandi me kulala. 40 Ye bo vandaka kuseka yandi. Kansi ya yandi basisaka bo yonso na nganda, yandi bakaka tata ya mwana ti mama, ti ba yina vandaka ti yandi, ye kotaka kisika mwana vandaka ya kulala. 41 Ye ya yandi simbaka diboko ya mwana, yandi kutuba na yandi : Talita kumi ; yina, ke tendulama : Ngunza ya nketo, mono ke kutuba na nge, telama. 42 Ye nswalu ngunza ya nketo telamaka ye tambulaka, sambu yandi vandaka na mvula kumi na zole ; bo simbamaka na ngituka ya ngolo. 43 Ye yandi tumaka bo ngolo nde muntu kuzaba yo ve ; ye yandi kutuba nde bo kupesa yandi madia.

6 Ye yandi basikaka pana, ye kwisaka na nsi na yandi ; ye ba longoki na yandi kulanda yandi. 2 Ya sabata kumaka, yandi yantikaka kulonga na sinagoga ; ye ba mingi, ya bo kuwaka yandi, vandaka na ngituka, na kutubaka : Na wapi [me katuka] mambu yai na yandi yai? Ye inki ngangu yai me kupesama na yandi, ye [na wapi me katuka] nde mambu ya kuyituka ya mutindu yai ke kusalama na maboko na yandi? 3 Yandi yai ikele ve nsadi mabaya, mwana ya Maliya, ye mpangi ya Yakobo ti ya Yoze ti ya Yuda ti ya Simoni ; ye ba mpangi na yandi ya ba nketo ikele ve awa mfinama ti beto? Ye bo bulaka dibaku kati na yandi. 4 Ye Yezu kutuba na bo : Mbikudi ke vandaka na lukumu ve, kaka na dibuta na yandi ye na kati ya bibuti na yandi ye na nzo na yandi. 5 Ye yandi lendaka ve kusala pana diambu mosi ya kuyituka, kaka yandi tulaka maboko na bantu ndambu ya bifu, ye belulaka bo. 6 Ye yandi vandaka kuyituka na kukonda lukwikilu na bo ; ye yandi vandaka kutala ba bwala mosi na mosi na nziunga, na kulongaka.

7 Ye yandi kubinga ba kumi na zole ye yandi yantikaka kutinda bo zole na zole, ye yandi pesaka bo kiyeka na zulu ya ba mpeve ya mbi. 8 Ye yandi tumaka bo na kubaka kima ve sambu na nzila, kana ve kitini ya nti kaka, ata ngoto ve, ata dimpa ve, ata mbongo ve na mukaba na bo, 9 kansi

na kulwata mapapa ; ye beno kulwata bilele zole ve. 10 Ye yandi kutuba na bo : Bisika yonso ya beno ta kota na nzo mosi, beno zinga pana tii kuna ya beno ta katuka pana ; 11 ye ba yina yonso ta kuyamba beno ve ye ta kuwa beno ve, ntangu beno ta katuka pana, beno ningisa mfututu ya nsi ya makulu[26] na beno, na kimbangi sambu na bo. 12 Ye ya bo kwendaka, bo longaka nde bo kubalula ba ntima, 13 ye kulaka ba mpeve ya mbi mingi, ye pakulaka bantu mingi ya bifu mafuta ye belulaka bo.

14 Ye ntotila Elode kuwaka nsangu [na yandi], sambu zina na yandi zabanaka pwelele ; ye yandi kutuba : Yoani mbotiki me futumuka kati na ba fwa ; ye yo yina mambu ya kuyituka ke kusalama na nzila na yandi. 15 Ye ba ya nkaka vandaka kutuba : Ikele Eliya ; ye ba ya nkaka vandaka kutuba : Ikele mbikudi mosi, bonso mosi ya ba mbikudi. 16 Kansi Elode, ya yandi waka [yina yandi vandaka kusala], kutuba : Ikele Yoani ya mono zengisaka ntu ; yandi me futumuka kati na ba fwa. 17 Sambu Elode yandi mosi tindaka kubaka Yoani, ye kangisaka yandi ba nsinga na boloko, sambu na Elodiasi, nketo ya mpangi na yandi Filipino ; sambu yandi kwelaka yandi. 18 Sambu Yoani vandaka kutuba na Elode : Yo me pesamina nge nswa ve na kubaka nketo ya mpangi na nge. 19 Ye Elodiasi mengaka yandi, ye zolaka kufwisa yandi ; 20 ye yandi lendaka ve, sambu Elode vandaka kuwa Yoani boma, na kuzabaka yandi muntu ya masonga ye ya santu, ye yandi vandaka kutanina[27] yandi mbote—mbote ; ye na kuwaka yandi, yandi vandaka kusala mambu mingi, ye[28] yandi vandaka kuwa yandi na luzolo yonso. 21 Ye ya kilumbu mosi ya kufwana lungaka, ntangu Elode, kilumbu ya lukembusu ya lubutuku na yandi, vandaka kupesa madia na ba mfumu na yandi ya nene, ti na ba mfumu[29] ya binwani, ti na ba mbuta ya Galilea ; 22 ye mwana ya nketo ya Elodiasi yina kaka, ya yandi kotaka ye ya yandi kinaka, sepidisaka Elode ye ba yina vandaka na mesa ti yandi. Ye ntotila tubaka na ngunza ya nketo : Lomba mono yonso yina nge ta kuzola, ye mono ta kupesa nge yo. 23 Yandi zengaka ndefi : Yonso yina ya nge ta kulomba mono, mono ta kupesa nge yo, tii na ndambu ya kimfumu na mono. 24 Ye yandi basikaka ye kutuba na mama na yandi : Inki mono fetele kulomba? Ye yandi yai tubaka : Ntu ya Yoani mbotiki. 25 Ye nswalu yandi kotaka ntinu na ntotila, ye lombaka, na kutubaka : Mono kuzola kaka sesepi yai nge kupesa mono na dilonga ntu ya Yoani mbotiki. 26 Ye ntotila waka kiadi mingi, kansi, sambu na ba ndefi ye ba yina vandaka na mesa ti yandi, yandi zolaka ve kukonda kusadila yandi yina yandi silaka[30]. 27 Ye nswalu ntotila tindaka mosi ya ba nkengidi na yandi, ye tumaka yandi na kunata ntu ya Yoani. 28 Ye yandi yai, ya yandi kwendaka, zengaka yandi ntu na boloko, ye nataka ntu na yandi na dilonga, ye pesaka yo na ngunza ya nketo ; ye ngunza ya nketo pesaka yo na mama na yandi. 29 Ye ba longoki na yandi, ya bo kuwaka yo, kwisaka ye katulaka nitu na yandi ye tulaka yo na maziamu.

30 Ye ba ntumwa kuvukana mfinama ya Yezu ; ye bo telaka yandi yonso : Ye yonso yina bo salaka, ti yonso yina bo longaka. 31 Ye yandi kutuba na bo : Beno kwisa beno mosi na kingenga na kisika ya kuyuma, ye beno pema fioti ; sambu kuvandaka bantu mingi yina vandaka kwenda ti kukwisa, ye bo vandaka ve ata na ntangu ya kudia. 32 Ye bo kwendaka na bwatu na kisika ya kuyuma, na kingenga. 33 Ye ba mingi monaka bo kukwenda, ye bakisaka bo, ye bo kwendaka ntinu pana, na makulu, katuka na ba mbanza yonso, ye kumaka na ntwala na bo, [ye vukanaka mfinama na yandi].

34 Ye Yezu, ya yandi basikaka, monaka kibuka ya nene ; ye waka mawa sambu na bo, sambu bo vandaka bonso mameme yina ikele na ngungudi ve ; ye yandi yantikaka na kulonga bo mambu mingi. 35 Ye bonso ntangu lutaka kibeni, ba longoki na yandi na kukwisaka na yandi, kutuba : Kisika ikele ya kuyuma ye ntangu me kuluta kibeni, 36 vutula bo, 36 na mpila nde bo kwenda na ba bwala ya fioti ti na ba bwala ya nziunga, ye bo kudisumbila madia ; sambu bo ikele na kima ya kudia ve. 37 Ye yandi, na kuvutulaka, kutuba na bo : Beno, beno pesa bo madia. Ye bo kutuba na yandi : Keti beto ta kwenda kusumba madia na ba denali[31] nkama zole, ye beto kupesa bo ya kudia? 38 Kansi yandi kutuba na bo : Mampa ikwa beno ikele na yo? Beno kwenda ye beno tala. Ye ntangu bo zabaka yo, bo kutuba : Tanu, ti ba mbisi zole. 39 Ye yandi tumaka bo na kuvandisa bo yonso na bimvuka na bimvuka na matiti ya mubisu. 40 Ye bo vandaka na ba ndonga, ba mosi ya nkama, ye ba nkaka ya makumi tanu. 41 Ye ya yandi bakaka mampa tanu ti ba mbisi zole, ye na kotalaka na

zulu, yandi kusakumuna, ye zengaka mampa ye pesaka yo na ba longoki na yandi, na mpila nde bo kutula yo na ntwala na bo ; ye yandi kabisaka ba mbisi zole na bo yonso. 42 Ye bo diaka bo yonso, ye bo fulukaka. 43 Ye bo lokutaka bitini bitunga kumi na zole ya kufuluka, ti ba mbisi yina bikalaka. 44 Ye ba yina diaka mampa vandaka ba bakala mafunda tanu.

45 Ye nswalu yandi kwikaka ba longoki na yandi na kumata na bwatu, ye na kwenda na ntwala na [yandi] na simu ya nkaka, na Betesayida, yandi kibeni vandaka kuvutula kibuka. 46 Ye ya yandi vutulaka bo, yandi kwendaka na ngumba mosi sambu na kusamba.

47 Ye ya nkokila kubwaka, bwatu vandaka na kati—kati ya nzadi mungwa, ye yandi, yandi mosi kaka na ntoto. 48 Ye na kumonaka bo kubula nkafi na mpasi, sambu mupepe vandaka kubula bo, na kitini ya iya ya mpipa, yandi kukwisa na bo, na kutambulaka na zulu ya nzadi mungwa ; ye yandi zolaka kuluta na lweka. 49 Kansi bo, na kumonaka yandi ke kutambula na zulu ya nzadi mungwa, kwikilaka nde yo vandaka kimbini[32], ye bo bokaka ; 50 sambu bo monaka yandi bo yonso, ye bo kumaka kisaka—saka. Ye nswalu yandi tubaka ti bo, ye kutuba na bo : Beno vanda na kikesa ; ikele mono ; beno kuwa boma ve. 51 Ye yandi tombukaka na bo na bwatu, ye mupepe kubwaka. Ye bo yitukaka ngolo ; 52 sambu bo bakisaka ve yina salamaka na[33] nzila ya mampa, sambu ntima na bo vandaka ngolo.

53 Ye ya bo lutaka na simu ya nkaka, bo kwisaka na bizunga ya Genezaleti, ye bo kutelama na dibungu. 54 Ye bonso bo vandaka kubasika na bwatu, bo bakisaka yandi nswalu ; 55 ye bo kwendaka ntinu na nsi yonso ya nziunga, ye bo yantikaka na kunata katuka na ba ndambu yonso ba yina vandaka na bi mbefo na ba mbetu ya fioti, na kisika yina bo vandaka kuwa nde yandi ikele. 56 Ye na kisika yonso yina ya yandi kotaka, na ba bwala, to na ba mbanza, to na ba bwala ya fioti, bo vandaka kutula ba mbefo na ba zandu ye bo vandaka kubondila yandi na kubika bo kusimba kaka ata nsongi ya lele na yandi ; ye ba yina yonso vandaka kusimba yandi belukaka[34].

7 Ye ba mfalisi ti ndambu ya ba nsoniki, yina katukaka na Yeluzalemi, kuvukana mfinama na yandi. 2 Ye na kumonaka ndambu ya ba longoki na yandi na kudiaka mampa ti maboko ya mvindu, disongidila ya konda kusukula... ;3 sambu ba mfalisi ti ba Yuda yonso ke kudiaka ve kukonda kuyobisa mbote—mbote[35] maboko na bo, na kulandaka kinkulu ya ba mbuta ; 4 ye [na kukatuka] na zandu, bo ke kudiaka ve kana bo me kuyobila ve. Ye ikele ti mambu mingi ya nkaka bo bakaka na kinkulu sambu na kuzitisa yo, [bonso] ya kuyobisa ba mbungu, mabungu, ba nzungu ya nsongo[36], ti ba mbetu. 5 —Na yina, ba mfalisi ti ba nsoniki kuyula yandi : Sambu na inki ba longoki na nge ke tambulaka ve na mpila ya kinkulu ya ba mbuta, kansi ke kudia dimpa ti maboko ya mvindu? 6 Kansi yandi, na kuvutulaka, kutuba na bo : Yezaya bikulaka mbote sambu na beno, bantu ya luvunu ; bonso yo me sonamaka : «Nkangu yai ke zitisaka mono na bikobo, kansi ntima na bo ikele ntama mingi na mono ; kansi bo ke zitisaka mono na mpamba, 7 na kulongaka, bonso malongi, ba lutumu ya bantu» (A)[37]. 8 Sambu, na kubikaka lutumu ya Nzambi, beno ke simbaka kinkulu ya bantu, na kuyobisa mabungu ti ba mbungu ; ye beno ke kusala mambu mingi ya nkaka ya kufwanana na yina. 9 Ye yandi kutuba na bo : Beno ke kulosa mbote lutumu ya Nzambi, na mpila ya kukeba kinkulu na beno. 10 Sambu Mose tubaka : «Zitisa tata na nge ti mama na nge»(B)[38] ; ye : «Nde yina ta kusinga[39] tata to mama, yandi fetele kufwa»(C)[40]; 11 kansi beno, beno ke kutuba : Kana muntu mosi kutuba na tata na yandi to na mama na yandi : Yonso yina nge lendaka kubaka na mono ikele kolobani, disongidila dikabu[41]... 12 Ye beno ke kupesa yandi nswa ve na kusala ata kima sambu na tata na yandi to sambu na mama na yandi, 13 na kumanisaka ndinga ya Nzambi ngolo na nzila ya kinkulu na beno ya beno ke kupesana [ba mosi na ba nkaka] ; ye beno ke kusala mambu mingi ya mutindu yai. 14 Ye ya yandi bingaka diaka kibuka, yandi kutuba na bo : Beno kuwa mono, beno yonso, ye beno bakisa : 15 Ikele na kima ve na nganda ya muntu, yina, na kukotaka na kati na yandi, lenda kukumisa yandi mvindu ; kansi mambu yina ke kubasika na yandi, ikele yina ke kukumisa muntu mvindu. 16 Kana muntu ikele na makutu ya kuwa, yandi kuwa.

17 Ye ntangu yandi kotaka na kati ya nzo, na [kukatukaka] na kibuka, ba longoki na yandi yufulaka yandi yina me kutala kingana yina. 18 Ye yandi kutuba na bo : Beno mpi, beno ikele

mutindu yina ya kukonda mayele ? Keti beno ke bakisa ve nde yonso yina ikele ya nganda, na kukotaka na kati ya muntu lenda kumisa yandi mvindu ve, 19 sambu yo ke kota na ntima na yandi ve, kansi na divumu na yandi ye ke kwenda na kisika ya kinsweki, na kugedisaka madia yonso ? 20 Ye yandi kutuba : Yina ke basika na muntu, ikele yina ke kumisaka muntu mvindu ; 21 Sambu na kati, na ntima ya bantu, ke basika mabanza ya mbi, pite, bizumba, kufwa, 22 muyibi, nzala ya mbi ya kuvanda na bima, kusala mambu ya mbi, luvunu, mambu ya nsoni, disu ya mbi, mafingu, lulendo, buzoba. 23 Mambu yai yonso ya mbi ke basikaka na kati ye ke kukumisa muntu mvindu.

24 Ye na kutelamaka, yandi katukaka kuna kwendaka na mbanza ya Tili ti ya Sidoni ; ye yandi kotaka na nzo mosi, yandi zolaka ve nde muntu kuzaba yo : Ye yandi lendaka kuvanda ya kubumbana ve ; 25 sambu[42] nketo mosi yina ya mwana na yandi ya nketo vandaka na mpeve ya mbi, ya yandi kuwaka nsangu na yandi, kwisaka ye kudilosaka na makulu na yandi ; 26 (nketo yina vandaka mu Geleki na dikanda ya Siliya Fenikia ;) ye yandi bondilaka yandi nde yandi kukula mpeve ya mbi na nganda ya mwana na yandi ya nketo. 27 Ye Yezu kutuba na yandi : Bika ntete—ntete bana kufuluka ; sambu yo me kulunga ve na kubaka dimpa ya bana ye kulosa yo na ba mbwa[43]. 28 Ye yandi vutulaka ye tubaka na yandi : E, Mfumu ; sambu ata mbwa¹ na nsi ya mesa, ke kudiaka bitini ya fioti—fioti ya [mampa] yina ya bana ke bwisaka. 29 Ye yandi kutuba na yandi : Kikuma ya ndinga yai, kwenda, mpeve ya mbi me basika na mwana na nge ya nketo. 30 Ye na kukwendaka na nzo na yandi, yandi kutaka mpeve ya mbi me basika, ye mwana na yandi ya nketo ya kulala na mbeto.

31 Ye ya yandi katukaka na mbanza ya Tili ti ya Sidoni, yandi kwisaka na nzadi mungwa ya Galilea, na kuluta na kati ya insi ya Dekapolisi. 32 Ye bo kunatila yandi kifwa makutu mosi yina vandaka kutuba na mpasi, ye bo bondila yandi sambu yandi kutula yandi diboko. 33 Ye ya yandi bendaka yandi na kingenga, na ntama ya kibuka, yandi kutulaka yandi misapi na makutu ; ye ya yandi losaka mate, yandi simbaka yandi na ludimi ; 34 ye na katalaka na zulu, yandi pemaka ngolo na kuwaka mpasi na ntima, ye kutuba na yandi : Efata, disongidila, nge kanguka. 35 Ye nswalu makutu na yandi kangukaka, nsinga ya ludimi na yandi kangukaka, ye yandi vandaka kutuba mbote—mbote. 36 Ye Yezu tumaka bo na kutuba yo na muntu ve ; kansi bonso yandi vandaka kubuyila bo bo vandaka kumwangisa nsangu ya kuluta. 37 Ye bo yitukaka ngolo, na kutubaka : Yandi ke kusala mambu yonso mbote ; yandi ke kuwisa bifwa makutu ye kutubisa ba baba.

8 Na bilumbu yina, bonso vandaka kuna kibuka mosi ya nene kibeni, ye bo vandaka na kima ya kudia ve, [Yezu], ya yandi bingaka na yandi ba longoki na yandi, kutuba na bo : 2 Mono ikele na kiadi mingi sambu na kibuka, sambu tala bilumbu tatu bo me kuzinga mfinama na mono, ye bo ikele na kima ya kudia ve ; 3 kana mono vutula bo nzala na ba nzo na bo, bo ta kulemba na nzila ; sambu ba ya nkaka kati na bo me katuka ntama. 4 Ye ba longoki na yandi vutudilaka yandi : Na wapi beto lenda kufulusa bo, na mampa, awa, na nsi ya kuyuma ? 5 Ye yandi yufulaka bo : Mampa ikwa beno ikele na yo ? Ye bo tubaka : Nsambwadi. 6 Ye yandi tumaka kibuka na kuvanda na ntoto. Ye ya yandi bakaka mampa yina nsambwadi, yandi tondaka ye yandi zengaka yo ye pesaka yo na ba longoki na yandi sambu na kutula yo na ntwala ya kibuka : Ye bo tulaka yo na ntwala na yo. 7 Bo vandaka mpi na mwa ndambu ya mbisi ya fioti ; ye ya yandi sakumunaka, yandi kutuba nde bo kutula yo mpi na ntwala ya [kibuka]. 8 Ye bo diaka ye bo fulukaka ; ye bo lokutaka, bitini yina bikalaka, bitunga nsambwadi. 9 Ba yina kudiaka vandaka kiteso ya mafunda iya ye yandi vutulaka bo.

10 Ye nswalu, na kukotaka na bwatu ti ba longoki na yandi, yandi kwendaka na kizunga ya Dalamana. 11 Ye ba mfalisi basikaka ye bo kwisaka kutubana ti yandi, na kulombaka yandi kidimbu mosi ya zulu, sambu na kumeka yandi. 12 Ye, na kumonaka mpasi na ntima[44] na mpeve na yandi, yandi kutuba : Sambu na inki mbandu[45] yai ke kulomba kidimbu ? Ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Ata kidimbu mosi ve ta kupesama na mbandu yai. 13 Ye na kubikaka bo, yandi kotaka diaka na bwatu ye kwendaka na simu ya nkaka. 14 Ye bo vilaka na kubaka mampa, ye bo vandaka kaka ti dimpa mosi ti bo na bwatu. 15 Ye yandi tumaka bo, na kutubaka : Beno tala, beno keba na kiputi[46] ya ba mfalisi ti kiputi³ ya Elode. 16 Ye bo vandaka kuyindula kati na bo, [na

kutubaka] : Ikele sambu nde beto ikele na mampa ve. 17 Ye Yezu, na kuzabaka yo, kutuba na bo : Sambu na inki beno ke kuyindula na yina beno ikele na dimpa ve ? Beno me kuwaka ntete ve, ye beno me kubakisa ve ? Keti beno ikele diaka ti ntima na beno ya ngolo ? 18 Na kuvandaka na meso beno ke kumona ve? Ye na kuvandaka na makutu beno ke kuwa ve ? Ye beno ke kuyibuka ve? 19 Ntangu mono zengaka mampa tanu na mafunda tanu ; bitunga ikwa beno lokutaka ya kufuluka na bitini? Ye bo kutuba na yandi : Kumi na zole. 20 Ye ntangu [mono zengaka] nsambwadi na mafunda iya, ikwa ya bitunga beno bakaka ya kufuluka na bitini ? Ye bo kutuba : Nsambwadi. 21 Ye yandi kutuba na bo : Inki mutindu beno ke kubakisa ve?

22 Ye yandi kwendaka na Betesayida ; ye bo natila yandi kifwa meso mosi, ye bo bondilaka yandi sambu nde yandi kusimba yandi. 23 Ye ya yandi simbaka diboko ya kifwa meso, yandi nataka yandi na nganda ya bwala ; ye ya yandi losilaka yandi mate na meso, yandi tulaka yandi maboko ye yufuluka yandi kana yandi vandaka kumona kima mosi. 24 Ye ya yandi talaka, kutuba : Mono ke kumona bantu, sambu mono ke kumona bonso ba nti ke kutambula. 25 Ibuna Yezu tulaka yandi diaka maboko na meso ye tadisaka yandi ; ye yandi belukaka, ye vandaka kumona yonso pwelele. 26 Ye yandi vutulaka yandi na nzo na yandi, na kutubaka : Kukota ve na bwala, ye kutuba yo na muntu ve na bwala.

27 Ye Yezu kwendaka, ti ba longoki na yandi, na ba bwala ya Sezale ya Filipo ; ye na kwendaka, yandi yufuluka ba longoki na yandi, na kutubaka na bo : Bantu ke kutuba nde mono ikele nani? 28 Ye bo vutulaka : Yoani mbotiki ; ye ba nkaka : Eliya ; ye ba nkaka : Mosi ya ba mbikudi. 29 Ye yandi yufuluka bo : Ye beno, beno ke kutuba nde mono ikele nani? Ye Petelo, na kuvutulaka, kutuba na yandi : Nge ikele Klistu. 30 Ye yandi buyilaka bo ngolo na kutuba yo sambu na yandi na muntu. 31 Ye yandi yantikaka na kulonga bo : Mwana ya muntu fetele kumona mpasi mingi, ye yandi kulosama na ba mbuta ti na ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti na ba nsoniki, ye nde bo kufwa yandi, ye nde yandi kufutumuka na nima ya bilumbu tatu. 32 Ye yandi vandaka kutuba mambu yai pwelele. Ye Petelo na kubakaka yandi na kingenga yantikaka kutubana ti yandi. 33 Kansi yandi, na kubalukaka ye na kotalaka ba longoki na yandi, tubanaka ti Petelo, na kutubaka : Kwenda na nima na mono, satana, sambu mabanza na nge ikele na mambu ya Nzambi ve, kansi na yina ya bantu. 34 Ye ya yandi bingaka kibuka ti ba longoki na yandi, yandi kutuba na bo : Konso muntu yina zola kwisa na nima na mono, yandi kudibuya yandi mosi, ye yandi kubaka kulunsi na yandi, ye kulanda mono : 35 Sambu konso muntu ta zola kugulusa luzingu^[47] na yandi ta kuvidisa yo ; ye konso muntu ta kuvidisa luzingu¹ na yandi mosi sambu na zola na mono ti ya nsangu ya mbote ta kugulusa yo. 36 Sambu inki munluta muntu ta kubaka kana yandi kuvwa insi—ntoto ya mvimba, ye yandi kuvidisa moyo¹ na yandi ; 37 to inki muntu ta kupesa na nsobisi ya moyo¹ na yandi? 38 Sambu konso muntu yina ta kumona mono nsoni ti ya ba ndinga na mono na kati ya ba mbandu yai ya pite ti ya nsumuki, Mwana ya muntu ta kuvanda mpi na nsoni na yandi, ntangu yandi ta kwisa na nkembo ya Tata na yandi, ti ba wanzio ya santu.

9 Ye yandi kutuba na bo : Ya kieleka, mono ke kutuba na beno, nde ba yina ikele awa, ikele na ba nkaka ta kumona lufwa ve tii kuna bo ta kumona kimfumu ya Nzambi kukwisa ti ngolo.

2 Ye na nima ya bilumbu sambanu, Yezu kubaka ti yandi Petelo ye Yakobo ye Yoani, ye kunata bo mosi kaka na kingenga, na zulu ya ngumba mosi ya nda. Ye kifwani na yandi sobaka na ntwala na bo ; 3 ye bilele na yandi kumaka ya kusema ye na mpembe ya ngolo kibeni, bonso mvula ya mpembe, mutindu nde ata muntu mosi ve yina ke sukulaka bilele na insi—ntoto lenda kukumisa mpembe mutindu yina. 4 Eliya basikilaka bo ti Mose, ye bo vandaka kutuba ti Yezu. 5 Ye petelo, na kuvutulaka, kutuba na Yezu : Labi, yo ikele mbote nde beto kuvanda awa ; ye beto kusala ba tenta tatu : Mosi sambu na nge, ye mosi sambu na Mose, ye mosi sambu na Eliya. 6 Sambu yandi zabaka ve inki yandi lenda kutuba^[48] ; sambu bo vandaka na boma ya mingi. 7 Ye dituti mosi kwisaka yina fikaka bo, ye ndinga mosi katukaka na dituti. Yandi yai ikele Mwana na mono ya zola, beno kuwa yandi. 8 Ye nswalu, ya bo talaka na ba ndambu yonso, bo monaka diaka muntu ve, kaka Yezu yandi mosi kaka ti bo.

9 Ye bonso bo vandaka kukulumuka na ngumba, yandi tumaka bo na kuta na muntu ve yina ya bo monaka, tii kaka ntangu Mwana ya muntu ta futumuka kati na ba fwa. 10 Ye bo bumbaka ndinga yai, na kuyulananaka inki zola kutuba kufutumuka kati na ba fwa. 11 Ye bo yufulaka yandi, na kutubaka : Sambu na inki ba nsoniki ke tubaka nde Eliya fetele kwisa ntete—ntete? 12 Ye yandi, na kuvutulaka, kutuba na bo : Ya kieleka Eliya fetele kwisa ntete—ntete ye kuyidika mambu yonso ; —ye inki mutindu yo me sonamaka sambu na Mwana ya muntu, nde yandi ta kumona mpasi mingi ye yandi ta kusahulama. 13 Kansi mono ke kutuba na beno mpi Eliya me kwisaka, ye bo salaka yandi yonso yina bo zolaka, bonso yo me sonamaka sambu na yandi.

14 Ye na kukwisaka na ba longoki, yandi monaka na nziunga na bo kibuka ya nene, ti ba nsoniki yina vandaka kutubana ti bo. 15 Ye nswalu kibuka yonso, na kumonaka yandi, simbamaka na ngituka ; ye bo kwendaka ntinu ye bo pesaka yandi mbote. 16 Ye yandi yufulaka bo, [na kutuba] : Na inki diambu beno ke kutubana ti bo ? 17 Ye muntu mosi na kati ya kibuka vutudilaka yandi : Longi[49], mono natilaka nge mwana na mono ya bakala yina ikele na mpeve ya baba, 18 ye, kisika yonso ya yo ke kusimba yandi, yo ke kunikisa yandi ngolo ; ye yandi ke kubasisa mafulu—fulu, ye ke kwetisa meno, ye yandi ke kukangama ngolo ; ye mono tubaka na ba longoki na nge na kukula yandi, ye bo lendaka ve. 19 Ye yandi, na kuvutudilaka bo, kutuba : O mbandu ya konda lukwikilu, tii na inki ntangu mono ta kuvanda ti beno ? Tii na inki ntangu mono ta kukanga ntima sambu na beno ? Beno natila mono yandi. 20 Ye bo natilaka yandi yandi ; ye ntangu yandi monaka yandi, ye nswalu mpeve nikisaka yandi ngolo kibeni ; ye [mwana], na kubwaka na ntoto, vandaka kubaluka na kubasisaka mafulufulu. 21 Ye Yezu yufulaka na tata ya mwana : Ntangu ikwa mambu yai kuminaka yandi ? Ye yandi kutuba tuka bu mwana na yandi ; 22 ye mbala mingi yandi ke losaka yandi na tiya ti na masa sambu na kufwa yandi ; kansi kana nge lenda kusala kima, sadisa beto, sambu na kuwila beto mawa. 23 Ye Yezu kutuba na yandi : «Kana nge lenda», ikele : Kwikila ! Mambu yonso lenda kusalama na yina ke kwikila. 24 Ye nswalu tata ya mwana, na kubokaka, kutuba ti mansanga : Mono ke kwikila, kwisa kusadisa mono na kukonda lukwikilu na mono. 25 Ye Yezu, na kumonaka nde kibuka vandaka kwisa ntinu na kimvuka, nganinaka mpeve ya mbi, na kutuba na yandi : mpeve ya baba ti ya kifwa makutu, mono ke kutuma nge, mono, basika na yandi ye kuvutuka diaka ve. 26 Ye ya yandi bokaka ye na kunikisaka yandi ngolo kibeni, yandi basikaka ; ye [mwana] kumaka bonso ya kufwa, na mpila nde mingi vandaka kutuba : Yandi me fwa. 27 Ye Yezu, ya yandi simbaka yandi na diboko, tedimisaka[50] yandi ; ye yandi telamaka.

28 Ye ntangu yandi kotaka na nzo, ba longoki na yandi yufulaka yandi na kingenga : Sambu na inki beto kukaka kukula yandi ve ? 29 Ye yandi kutuba na bo : Ya mutindu yai lenda kubasika na mutindu ya nkaka ve, kana ikele ve kaka na kusamba ti kubuya madia.

30 Ye ya bo basikaka pana, bo lutilaka na Galilea ; ye yandi zolaka ve nde muntu kuzaba yo. 31 Sambu yandi vandaka kulonga ba longoki na yandi ye vandaka kutuba na bo : Mwana ya muntu me kabama na maboko ya bantu, ye bo ta kufwa yandi ; na nima ya kufwa yandi. Yandi ta futumuka na kilumbu ya tatu. 32 Kansi bo vandaka bakisa ndinga yina ve, ye vandaka kuwa boma na kuyufula yandi.

33 Ye yandi kwisaka na Kafenawumi ; ye ntangu yandi vandaka na nzo, yandi yufulaka bo : Na inki diambu beno vandaka kuyindula na nzila ? 34 Ye bo vandaka mpima, sambu bo tubanaka kati na bo, na nzila, nani ta ikele[51] ya kuluta nene. 35 Ye ntangu yandi vandaka, yandi bingaka ba kumi na zole ye kutuba na bo : Kana muntu zola kuvanda ya ntete, yandi ta kuvanda ya nsuka na bantu yonso ye nsadi na bo. 36 Ye ya yandi bakaka mwana mosi ya fioti, yandi tulaka yandi na kati ya bantu yonso ; ye bakaka yandi na maboko na yandi, yandi kutuba na bo : 37 Konso muntu ta kuyamba mosi na bana ya fioti ya mutindu yai na zina na mono, me kuyamba mono ; ye konso muntu yina ta kuyamba mono, ikele mono ve nde yandi me kuyamba, kansi ikele yina tindaka mono. 38 Ye Yoani vutudilaka yandi, na kutubaka : Longi, beto monaka muntu mosi ke kukula ba mpeve ya mbi na zina na nge, yina ke kulanda beto ve ; ye beto buyilaka[52] yandi, sambu yandi ke kulanda beto ve. 39 Ye Yezu kutuba na bo : Beno buyila[53] yandi yo ve ; sambu ikele na muntu ve ke kusala mambu ya kuyituka na zina na mono, ye lenda nswalu kutuba mbi na mono, 40 sambu

yina ikele kutedimina beto ve ikele sambu na beto. 41 Sambu konso muntu yina ta kupesa beno mbungu ya masa ya kunwa na zina na [mono], sambu beno ikele ya Klistu, ya kieleka, mono ke kutuba na beno yandi ta kuvidisa lufutu na yandi ve. 42 Ye konso muntu yina ta kubudisa mosi ya bana ya fioti yai ke kwikilaka na mono dibaku, kuluta mbote sambu na yandi nde bo kutula yandi ditadi ya mulengu[54] na nkingu, ye bo kulosa yandi na nzadi mungwa. 43 Ye kana diboko na nge ikele sambu na nge dibaku ya kubwisa, zenga yo : Yo kuluta mbote sambu na nge na kukota kifu na luzingu, nde na kuvanda na maboko yo zole, ye na kukwenda na gehena[55], na tiya ke zimaka ve, 44 pana mbumbu na bo ke kufwaka ve ye kuna tiya ke zimaka ve. 45 Ye kana dikulu na nge ikele sambu na nge dibaku ya kubwisa, zenga yo : Yo kuluta mbote sambu na nge kukota dikulu kifu na luzingu, nde na kuvanda ti makulu yo zole, ye nge kulosama na gehena⁵, na tiya ke zimaka ve, 46 pana mbumbu na bo ke kufwaka ve ye kuna tiya ke zimaka ve. 47 Ye kana disu na nge ikele sambu na nge dibaku ya kubwisa, tumuna yo : Yo kuluta mbote sambu na nge na kukota na kimfumu ya Nzambi, na kuvandaka kaka na disu mosi, nde na kuvanda na meso zole ye kulosama na gehena[56] ya tiya, 48 kuna mbumbu na yo ke kufwaka ve ye kuna tiya ke zimaka ve. 49 Sambu konso muntu ta kutulama tiya bonso mungwa ; ye nkayilu yonso ta kutulama mungwa. 50 Mungwa ikele mbote ; kansi kana mungwa kuvidisa ntomo na yo, ti inki beno ta kupesa yo ntomo ? 51 Beno kuvanda na mungwa na kati na beno mosi, ye beno kuvanda na ngemba kati na beno.

10 Ye katuka pana, na kutelamaka, yandi kwendaka na bizunga ya Yudea, ti kuna kuluta Yoldani ; ye bibuka vukanaka diaka mfinama na yandi ; ye vandaka kulonga bo diaka, bonso vandaka kikalulu na yandi.

2 Ye ba mfalisi kwisaka na yandi, ye, sambu na kumeka yandi, bo yufulaka yandi : Ketu yo me pesama nswa na muntu na kukula nketo na yandi na dikwela ? 3 Ye yandi, na kuvutulaka, kutuba na bo : Inki Mose tumaka beno ? 4 Ye bo kutuba : Mose pesaka nswa na kusonika mukanda ya kufwa dikwela, ye na kukula [nketo] na dikwela. 5 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba na bo : Yandi sonikilaka beno lutumu yina kikuma ya ntima ngolo na beno ; 6 kansi na luyantiku ya kugangama, Nzambi salaka bo bakala ti nketo : 7 Yo yina bakala ta kubika tata na yandi ti mama na yandi ye yandi ta kuvukana ti nketo na yandi, 8 ye bo zole ta kuvanda nsuni[57] mosi ; yo yina bo ikele diaka zole ve, kansi nsuni mosi. 9 Yina mpi ya Nzambi vukisaka, nde muntu kukabisa yo ve. 10 Ye na kati ya nzo diaka, ba longoki na yandi yufulaka yandi na yina me kutala diambu yina ; 11 ye yandi kutuba na bo : Konso muntu yina ta kukula nketo na yandi na dikwela ye ta kukwela ya nkaka, yandi me kusala pite na ya ntete ; 12 ye kana nketo kukula bakala na yandi na dikwela ye kukwela ya nkaka, yandi me kusala pite.

13 Ye bo natilaka yandi bana ya fioti, na mpila nde yandi kusimba bo ; ye ba longoki vandaka kunganina ba yina vandaka kunata bo ; 14 ye Yezu, na kumonaka [yina], yandi monaka mbi kibeni, ye kutuba na bo : Beno bikisa bana ya fioti kukwisa na mono ; beno kanga bo nzila ve ; sambu na ba ya mutindu yai ikele kimfumu ya Nzambi. 15 Ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Konso muntu yina ta kuyamba ve kimfumu ya Nzambi bonso mwana ya fioti, ta kukota kati na yo ve. 16 Ye ya yandi bakaka bo na maboko na yandi, yandi tulaka bo maboko ye sakumunaka bo.

17 Ye bonso yandi vandaka kubasika na nzila, muntu mosi kwisaka ntinu, na kufukamaka na ntwala na yandi, yandi yufulaka yandi : Longi ya mbote, inki mono ta kusala na mpila nde mono kubiadila luzingu ya mvula na mvula ? 18 Ye Yezu kutuba na yandi : Sambu na inki nge ke binga mono muntu ya mbote ? Mosi ve ikele mbote [kaka], Nzambi [mosi kaka] . 19 Nge me kuzaba ba lutumu : Kusala pite ve ; kufwa ve ; kuyiba ve ; kuta kimbangi ya luvunu ve ; kusala muntu mbi ve ; zitisa tata na nge ti mama na nge. 20 Ye na kuvutulaka, yandi kutuba na yandi : Longi, mono zitisaka mambu yai yonso tuka kileke na mono. 21 Ye Yezu, ya yandi talaka yandi, zolaka yandi, ye kutuba na yandi : Kima mosi[58] ke kukonda nge : Kwenda, teka yina yonso nge ikele na yo ye pesa na ba nsukami, ye nge ta kuvanda ti bima ya ntalu na zulu, ye kwisa, landa mono, na kunataka kulunsi. 22 Ye yandi, kuwaka mawa na ndinga yina, kwendaka na kiadi, sambu yandi vandaka na bima mingi. 23 Ye Yezu, na kutalaka na nziunga, kutuba na ba longoki na yandi : Ikwa ikele mpasi na ba yina ikele na kimvwama na kukota na kimfumu ya Nzambi ? 24 Ye ba longoki yitukaka na ba ndinga na

yandi ; ye Yezu, na kuvutulaka diaka, kutuba na bo : Bana, ikwa ikele mpasi na ba yina ke kudipesa na bimvwama na kukota na kimfumu ya Nzambi ! 25 Yo ikele kukonda mpasi ya kuluta nde kamela na kuluta munoko ya sindani, nde mvwama kukota na kimfumu ya Nzambi. 26 Ye bo yitukaka ngolo kibeni sambu na yo, na kutubaka bo na bo : Ye nani lenda kuguluka ? 27 Ye Yezu, ya yandi talaka bo, kutuba : Sambu na bantu, yo lenda konda kusalama, kansi sambu na Nzambi ve ; sambu na Nzambi mambu yonso lenda kusalama.

28 Petelo yantikaka kutuba na yandi : Tala, beto bikaka yonso ye beto landaka nge. 29 Yezu, na kuvutulaka, kutuba : Ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Ikele na muntu mosi ve yina bikisaka nzo, to ba mpangi ya ba bakala, to ba mpangi ya ba nketo, to tata, to mama, to [nketo], to bana, to bilanga, sambu na zola na mono ye sambu na zola ya nsangu ya mbote, 30 yina ta konda kubaka na ntangu yai, mutindu mosi mbala nkama, ba nzo, ye ba mpangi ya ba bakala, ye ba mpangi ya ba nketo, ye ba mama, ye bana, ye bilanga, ti ba mpasi, ye na mvu ke kwisa, luzingu ya mvula na mvula. 31 Kansi mingi ba yina ikele ya ntete ta kuvanda ya nsuka ; ye ba ya nsuka ta kuvanda ba ya ntete.

32 Ye bo vandaka na nzila, na kutombukaka na Yeluzalemi, ye Yezu vandaka kwenda na ntwala na bo ; bo vandaka kuyituka ye bo vandaka kuwa boma na kulanda yandi. Ye na kubakaka diaka nswalu ba kumi na zole ti yandi, yandi yantikaka kutuba na bo mambu yina fetele kukumina yandi : 33 Tala beto ke tombuka na Yeluzalemi ; ye Mwana ya muntu ta kuyekulama na ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti na ba nsoniki ; ye bo ta kuzengila yandi nkanu ya lufwa, ye bo ta kukaba yandi na makanda ; 34 ye bo ta kuseka yandi, bo ta kubula yandi fimbu, ye bo ta kulosila yandi mate, ye bo ta kufwa yandi ; ye yandi ta futumuka kilumbu ya tatu.

35 Ye Yakobo ti Yoani, bana ya Yebedeo, kukwisa na yandi, na kutubaka : Longi, beto zola nde nge kusala sambu na beto yonso yina ya beto ta kulomba nge. 36 Ye yandi kutuba na bo : Inki beno zola nde mono kusala sambu na beno ? 37 Ye bo kutuba na yandi : Pesa beto nswa ya kuvanda, mosi na diboko na nge ya kibakala ye mosi na diboko na nge ya kinketo na nkembo na nge. 38 Ye Yezu kutuba na bo : Beno kuzaba ve yina ya beno ke kulomba. Beno lenda kunwa mbungu yina ya mono ke kunwa, to kubotama na mbotika yina ya mono ta^[59] kubotama ? 39 Ye bo tubaka na yandi : Beto lenda yo. Ye Yezu kutuba na bo : Kieleka beno ta kunwa mbungu yina ya mono ke kunwa, ye beno ta kubotama na mbotika yina ya mono ta¹ kubotama ; 40 kansi ya kuvanda na diboko na mono ya kibakala to na diboko na mono ya kinketo, ikele na mono ve na kupesa yo, kaka na ba yina yo me yidikilamaka. 41 Ye ba kumi na kuwaka yo, bo waka makasi sambu na Yakobo ti Yoani. 42 Ye Yezu, ya yandi bingaka bo mfinama na yandi, kutuba na bo : Beno zaba nde ba yina ke monana bonso ba ntwadisi ya makanda ke yalaka bo, ye nde bantu ya nene kati na bo ke sadilaka kiyeka na zulu na bo ; 43 kansi yo ikele mutindu yina ve kati na beno, kansi konso muntu ta zola kukuma nene kati na beno, ta kuvanda nsadi na beno, 44 ye konso muntu kati na beno ta zola kuvanda ya ntete, yandi ta kuvanda mpika ya bantu yonso. 45 Sambu mpi Mwana ya muntu kwisaka ve sambu nde bo kusadila yandi, kansi sambu na kusadila ti kupesa luzingu na yandi bonso ntalu na kukatula bantu mingi na kimpika.

46 Ye bo kumaka na Yeliko ; ye bonso yandi vandaka kubasika na Yeliko ti ba longoki na yandi ti kibuka ya nene, Balitimayi kifwa meso, mwana ya Timayi, yandi vandaka ya kuvanda na lweka ya nzila vandaka kulomba. 47 Ye ya yandi kuwaka kutuba yo vandaka Yezu ya Nazaleti^[60], yandi yantikaka kuboka ye kutuba : Mwana ya Dawidi, Yezu, wila mono mawa ! 48 Ye bantu mingi nganinaka yandi na mpila nde yandi kukanga munoko ; kansi yandi vandaka kuboka kuluta ngolo : Mwana ya Dawidi ! Wila mono mawa ! 49 Ye Yezu, telamaka, kutuba nde bo kubinga yandi ; ye bo bingaka kifwa meso, na kutubaka na yandi : Vanda na kikesa, telama, yandi ke binga nge. 50 Ye na kulosaka ntama lele na yandi, yandi telamaka nswalu ye kwisaka na Yezu. 51 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba na yandi : Inki nge zola nde mono kusala nge ? Ye kifwa meso kutuba na yandi : Laboni, mono kumona diaka. 52 Ye Yezu, kutuba na yandi : Kwenda, lukwikilu na nge me belula^[61] nge ; ye nswalu yandi monaka diaka, ye yandi landaka yandi na nzila.

Ye bonso bo finamaka na Yeluzalemi, na Betefange ye na Betania, na ndambu ya ngumba ya ba nti ya olive, yandi kutinda zole ya ba longoki na yandi ye kutuba na bo : 2 Beno kwenda na bwala yina ikele ya kotalana na beno : Ye nswalu, na kukotaka na yo, beno ta kumona mwana ya mpunda ya fioti ya kukangama, na zulu na yo ata muntu mosi me vandaka ntete ve ; beno kangula yo, ye beno nata yo. 3 Ye kana muntu kutuba na beno : Sambu na inki beno ke kusala yina? Beno tuba : Mfumu ikele na mfunu na yo ; ye nswalu yandi ata tinda yo awa. 4 Ye bo kwendaka ye bo monaka mwana ya mpunda ya fioti yina vandaka ya kukangama na nganda, na kielo, na kati ya nzila ; ye bo kangula yo. 5 Ye ba nkaka ya ba yina vandaka pana, tubaka na bo : Inki beno ke kusala pana na kukangulaka mwana ya mpunda ya fioti? 6 Ye bo tubaka na bo bonso Yezu tumaka ; ye bo bikaka bo kusala. 7 Ye bo nataka mwana ya mpunda ya fioti na Yezu ye bo tulaka bilele na bo na zulu ya mwana ya mpunda ya fioti, ye yandi vandaka na zulu na yo. 8 Ye mingi vandaka kutanda bilele na bo na nzila, ye ba ya nkaka vandaka kuzenga ba lutangu ya ba nti, ti kutula yo na nzila ; 9 ye ba yina vandaka kwenda na ntuala ye ba yina vandaka kulanda, bo vandaka kuboka : Hozana, lusakumunu kuvanda na yina ke kwisa na zina ya *Mfumu![62] 10 lusakumunu kuvanda na kimfumu ya tata na beto Dawidi, yina ke kwisa[63]. Hozana na bisika ya kuluta zulu ! 11 Ye yandi kotaka na Yeluzalemi, [ye] na kati ya tempelo ; ye na nima ya kutambusa meso na yandi na ndambu yonso ye na bima yonso, bonso nkokila vandaka me kubwa, yandi basikaka [ye yandi kwendaka] na Betania ti ba kumi na zole.

12 Ye na kilumbu ya kulanda, bonso bo vandaka basika na Betania, yandi waka nzala. 13 Ye, na kumonaka na ntama nti ya fige yina vandaka ti matiti, yandi mfinama na yo sambu na kutala mbala ya nkaka yandi ta kumona na yo kima ; kansi, ya yandi kwisaka na yo, yandi monaka na yo kaka matiti, sambu yo vandaka nsungi ya ba fige ve. 14 Ye na kuvutulaka, yandi kutuba na yo : Katuka ntangu yai kimakulu nde muntu mosi ve kudia mbuma na nge. Ye ba longoki na yandi kuwaka yo.

15 Ye bo kwisaka na Yeluzalemi. Ye, na kukotaka na tempelo, yandi yantikaka kukula na nganda ba yina yonso vandaka kuteka ye ba yina vandaka kusumba na tempelo, ye yandi bwisaka ba mesa ya ba nsobisi, ti bivandidi ya ba yina vandaka kuteka mayembe ; 16 ye yandi vandaka kupesa nswa ve nde muntu kunata kima[64] mosi ve na tempelo. 17 Ye yandi vandaka kulonga bo na kutubaka : Keti yo me sonamaka ve : «Nzo na mono ta kubingama nzo ya kisambu sambu na makanda yonso» (A)[65] ? Kansi beno, beno me kumisa yo kintadi ya miyibi[66]. 18 Ye ba mbuta ya ba ngangana—Nzambi ti ba nsoniki, kuwaka yandi, ye bo sosaka inki mutindu bo lenda kufwa yandi, sambu bo vandaka kuwa yandi boma, sambu nde kibuka yonso vandaka kuyituka na yina me kutala malongi na yandi. 19 Ye ntangu nkokila kubwaka, yandi basikaka na mbanza.

20 Ye na suka, bonso bo vandaka kuluta, bo monaka nti ya fige ya kuyuma yantika na ba nsimbulu. 21 Ye Petelo, na kuyibukaka diaka «na yina kulutaka», kutuba na yandi : Labi, tala, nti ya fige yina nge singaka me kuyuma. 22 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba na bo : Beno vanda na lukwikilu na Nzambi. 23 Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde konso muntu ta kutuba na ngumba yai : Katuka, ye kudilosa na nzadi mungwa, ye yina ta kutula ntembe ve na ntima na yandi, kansi ta kwikila nde yina ya yandi ke kutuba ke kusalama, yina yonso yandi ta kutuba yo ta kusalamina yandi. 24 Yo yina mono ke kutuba na beno : Yonso ya beno ta kulomba na kusambaka, beno kwikila nde beno me kubaka yo, ye yo ta kusalamina beno. 25 Ye ntangu beno ta kusamba, kana beno ikele ti diambu mosi ti muntu, beno lolula yandi, na mpila nde, Tata na beno mpi, yina ikele na mazulu, kulolula bifu na beno. 26 Kansi kana beno ke kulolula ve, Tata na beno yina ikele na mazulu ta kulolula bifu na beno mpi ve.

27 Ye bo kukwisa diaka na Yeluzalemi. Ye bonso yandi vandaka kutambula na tempelo, ba mbuta ya ba ngangana—Nzambi, ti ba nsoniki ti ba mbuta kwisaka na yandi ye kutuba na yandi : 28 Na inki kiyeka nge ke kusala mambu yai, ye nani me kupesa nge kiyeka yai sambu na kusala mambu yai ? 29 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba na bo : Mono ta kuyufula beno, mono mpi, kima mosi[67], ye beno pesa mono mvutu ; ye mono ta kutubila beno na inki kiyeka mono ke kusala mambu yai. 30 Mbotika ya Yoani, vandaka ya zulu to ya bantu ? Beno pesa mono mvutu. 31 Ye bo

vandaka kuyindula kati na bo, na kutubaka : Kana beto kutuba : Ya zulu, yandi ta kutuba : Sambu na inki beno kwikilaka yandi ve ? 32 Kansi beto kutuba : Ya bantu ?... Bo vandaka kuwa bantu boma ; sambu bo yonso vandaka kubanza nde Yoani vandaka kieleka mbikudi. 33 Ye na kuvutulaka, bo kutuba na Yezu : Beto kuzaba ve. Ye Yezu kutuba na bo : Mono mpi, mono ke kutuba na beno mpi ve na inki kiyeka mono ke kusala mambu yai.

12 Ye yandi yantikaka kutuba na bo na bingana : Muntu mosi kunaka kilanga ya vinu, ye yandi zungisaka yo lupangu, ye yandi timunaka dibulu sambu na kikamununu [ya vinu] na kati na yo, ye tungaka nzo ya nda kati na yo ; ye yandi pesaka yo na ba nsadi bilanga sambu na kufutila ye kwendaka na nganda ya nsi. 2 Ye na nsungi, yandi tindaka mpika mosi na ba nsadi bilanga sambu na kubaka na ba nsadi bilanga mbuma ya kilanga ya vinu ; 3 kansi bo, na kubakaka yandi, bulaka yandi ye kuvutula yandi maboko mpamba. 4 Ye yandi tindilaka bo diaka mpika ya nkaka ; ye na yandi yina bo lwekaka yandi na ntu, ye bo fikaka yandi na masahula. 5 Ye yandi tindaka ya nkaka, ye yandi yina bo fwaka yandi ; ye ba mingi ya nkaka, na kubulaka ba mosi, ye na kufwaka ba nkaka. 6 Na kuvandaka mpi diaka ti mwana mosi kaka ya zolama, yandi tindilaka bo yandi, yandi mpi, ya nsuka, na kutubaka : Bo ta kuvanda na luzitu sambu na mwana na mono. 7 Kansi ba nsadi bilanga yina tubanaka kati na bo : Yandi yai ikele kibiadi ; beno kwisa, beto kufwa yandi, ye bima ya kubiadila ta kuvanda ya beto. 8 Ye ya bo bakaka yandi, bo fwaka yandi ye bo losaka yandi na nganda ya kilanga ya vinu. 9 Inki mpi ta kusala mfumu ya kilanga ya vinu ? Yandi ta kwisa ye ta kufwa ba nsadi bilanga ye ta kupesa kilanga ya vinu na ba nkaka. 10 Keti beno tangaka ve ata disonama : «Ditadi yina ba yina vandaka kutunga losaka, yo yina kumaka ditadi ya mfunu ya nsongi ; 11 yai me katuka na *Mfumu, ye ikele ya kuyituka na ntwala ya meso na beto» (A)[68] ? 12 Ye bo vandaka kusosa na kukanga yandi ; ye bo waka kibuka boma, sambu bo bakisaka nde yandi tubaka kingana yai sambu na bo ; ye na kubikaka yandi, bo kwendaka.

13 Ye bo kutindila yandi ndambu ya ba mfalisi ye ba elodioni[69] sambu na kukanga yandi na mutambu na ba ndinga na [yandi]. 14 Ye ya bo kwisaka, bo kutuba na yandi : Longi, beto kuzaba nde nge ikele kieleka, ye nde nge ke kudiyangisaka ve na yina bantu ikele ; sambu nge ke talaka ve mutindu bantu ke monanaka, kansi nge ke longaka nzila ya Nzambi na kieleka. Keti yo me pesama nswa na kufuta mpaku na Kayisala, to ve ? Beto ta kufuta yo, to beto ta kufuta yo ve ? 15 Ye yandi, na kuzabaka luvunu na bo, kutuba na bo : Sambu na inki beno ke kumeka mono ? Beno natila mono denali mosi, nde mono kumona yo. 16 Ye bo natilaka yandi yo. Ye yandi kutuba na bo : Kifwanisu yai ti kisono yai ikele ya nani? Ye bo tubaka na yandi : Ya Kayisala. 17 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba na bo : Beno vutula bima ya Kayisala na Kayisala, ye bima ya Nzambi na Nzambi ! Ye bo vandaka na ngitukaka sambu na yandi.

18 Ye ba Saduse, yina ke kutuba nde lufutumuku ke vandaka ve, kukwisa na yandi ; ye bo yulaka yandi, na kutubaka : 19 Longi ! Mose sonikilaka beto nde kana mpangi ya muntu mosi kufwa ye kubika nketo, ye kubika bana ve, mpangi na yandi kukwela nketo na yandi ye ta kupesa dikanda na mpangi[70] na yandi. 20 Kuvandaka ti ba mpangi nsambwadi ; ye ya ntete bakaka nketo, ye na kufwaka ya bikaka dikanda ve ; 21 Ye ya zole bakaka yandi ye fwaka ; ye yandi mpi bikaka dikanda ve ; ye ya tatu kiteso mosi ; 22 ye bo nsambwadi bakaka yandi, ye bo bikaka dikanda ve. Ya nsuka na bo yonso, nketo mpi kufwaka. 23 Na lufutumuku, ntangu bo ta futumuka, na kati na bo nketo ta kuvanda ya nani, sambu bo yonso nsambwadi bakaka yandi bonso nketo ? 24 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba na bo : Ikele sambu na yai ve nde beno ke kuvila, nde beno kuzaba ve masonama, ata ngolo ya Nzambi mpi ve? 25 Sambu, ntangu bo ke futumuka kati na ba fwa, bo ke kwelana ve ata kupesa na makwela, kansi bo ikele bonso ba wanzio na mazulu. 26 Ye sambu na ba fwa [ye] na yai nde bo ke futumuka, keti beno tangaka ve na mukanda ya Mose, na [ntu diambu] : «Na mwa—nti», inki mutindu Nzambi tubaka na yandi, na kutubaka : «Mono, mono ikele Nzambi ya Abalahami, ye Nzambi ya Izaki, ye Nzambi ya Yakobo» (A)[71] ? 27 Yandi ikele Nzambi ya ba fwa ve, kansi ya ba zinga. Beno ikele mpi ya kuvila ngolo.

28 Ye mosi ya ba nsoniki, yina kuwaka bo kutulana ntembe, na kumonaka nde yandi vutudilaka bo mbote, finamaka ye yulaka yandi : Inki lutumu ikele ya ntete na ba lutumu yonso ?

29 Ye Yezu kuvutulaka na yandi : Ya ntete na ba lutumu yonso ikele : «Wa, Izalaele, *Mfumu Nzambi na beto ikele *Mfumu mosi ; 30 ye nge ta kuzola *Mfumu Nzambi na nge na ntima na nge ya mvimba, ti na moyo na nge ya mvimba, ti na dibanza na nge ya mvimba, ti na ngolo na nge ya mvimba»(B)[72]. Yina ikele lutumu ya ntete. 31 Ye ya zole me fwanana na yo : «Nge ta kuzola nkwenona na nge bonso nge mosi»(C)[73]. Ikele ve ti lutumu ya nkaka ya kuluta ba yai na nene. 32 Ye nsoniki kutuba na yandi : Mbote, Longi, nge me kutuba na mpila ya kieleka, sambu ikele mosi, ikele ve na ya nkaka kaka yandi ; 33 ye nde na kuzola yandi na ntima na nge ya mvimba, ti na mayele na nge ya mvimba, ti na moyo na nge ya mvimba, ti na ngolo na nge ya mvimba, ye na kuzola nkwenona nge bonso nge mosi, yo kuluta bimenga yonso ya kuyoka ya mvimba ti ba nkayilu. 34 Ye Yezu, na kumonaka nde yandi vutulaka na mayele, kutuba na yandi : Nge ikele ntama ve na kimfumu ya Nzambi. Ye muntu mosi ve mekaka kuyufula yandi diaka.

35 Ye bonso yandi vandaka kulonga na kati ya tempelo, Yezu vutulaka ye kutuba : Inki mutindu ba nsoniki ke kutuba nde Klistu ikele mwana ya Dawidi ? 36 Sambu Dawidi yandi mosi tubaka na nzila ya Mpeve Santu : «*Mfumu tubaka na Mfumu na mono : Vanda na diboko na mono ya kibakala, tii kuna mono kutula ba mbeni na nge bonso kiniatilu ya makulu na nge»(D)[74]. 37 Dawidi yandi mosi ke kubinga yandi Mfumu ; ye inki mutindu yandi ikele mwana na yandi ? Ye kibuka ya nene vandaka kumona kiese na kuwa yandi.

38 Ye yandi vandaka kutuba na bo na dilongi na yandi : Beno keba na ba nsoniki, yina ke zolaka kutambula na ba mvwela ya nda ye [yina ke kuzola] ba mbote na ba zandu, 39 ye bivandidi ya ntete na ba sinagoga, ye bifulu ya ntete na ba madia ; 40 bo ke kudia mvimba ba nzo ya ba fwidi, ye na kukusa bo ke kusalaka bisambu ya nda ; —ba yai ta kubaka ndola ya kuluta nene.

41 Ye Yezu, ya yandi vandaka mfinama ya kibumbudi mbongo [ya tempelo], vandaka kutala inki mutindu kibuka vandaka kulosa mbongo na kibumbudi mbongo ; ye ba mvwama mingi vandaka kulosa [mbongo mingi] kati na yo. 42 Ye kwisaka mufwidi mosi ya nketo ya nsukami, yandi losaka ba mpata[75] zole, yina me fwana na meya[76] mosi. 43 Ye ya yandi bingaka ba longoki na yandi, yandi kutuba na bo : Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde mufwidi ya nketo yai ya nsukami me kulosa na kibumbidi mbongo kuluta ba yai yonso ya me kutula kati na yo ; 44 sambu bo yonso me kutula mbongo yina bo vandaka na yo mfunu ve, kansi yandi yai me kutula kati na yo na bunsukami na yandi, yonso yina yandi vandaka, yonso yina yandi fetele kuzingila.

13 Ye bonso yandi vandaka kubasika na tempelo, mosi ya ba longoki na yandi kutuba na yandi : Longi, tala, Inki matadi ye inki ba lutungu ! 2 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba na yandi : Nge ke kumona ba lutungu yai ya nene ? Yo ta kubikala ve ditadi na zulu ya ditadi yina ta konda kulosama na nsi ! 3 Ye bonso yandi vandaka ya kuvanda na zulu ya ngumba ya ba nti ya olive, ya kotalana na tempelo, Petelo, ye Yakobo, ye Yoani, ye Andele, yufulaka yandi na kingenga : 4 Tuba na beto inki ntangu mambu yai ta kusalama, ye inki ta kuvanda kidimbu ntangu mambu yai yonso fetele kulunga ? Ye Yezu, vutulaka na bo : Yantikaka na kutuba : Beno keba nde muntu mosi kuvidisa beno ve ; 6 sambu ba mingi ta kwisa na zina na mono, na kutubaka : Ikele mono ! Ye bo ta kuvidisa ba mingi. 7 Ye ntangu beno ta kuwa ba mvita ti makelele ya ba mvita, beno kuma kisaka—saka ve, sambu [mambu yai] fetele kukuma ; kansi nsuka ikele ntete ve. 8 Sambu dikanda ta kutedimina dikanda, ye kimfumu ti kimfumu ; ye ta kuvanda ti kunikana ya ntoto na bifulu mingi ; ye yo ta kuvanda ti ba nzala ti ba mvalangana. Mambu yai ikele luyantiku ya ba mpasi. 9 Kansi beno, beno keba na beno mosi ; sambu bo ta kukaba beno na ba sanedilini[77] ye na ba sinagoga ; beno ta kubulama, ye bo ta kunata beno sambu na kusambisa beno na ntwala ya mfumu ya kiyeka ya nsi ti ba ntotila sambu na mono, sambu na kimbangi na bo. 10 Nsangu ya mbote fetele kulongama na makanda yonso. 11 Ye ntangu bo ta kunata beno sambu na kukaba beno, beno kudyangisa ve na ntwala na yina beno ta kutuba, ye beno kuyindula ve [yina beno ta kutuba] ; kansi yonso yina ta kupesamina beno na ntangu yina, beno tuba yo ; sambu ikele beno ve yina ke kutuba, kansi Mpeve Santu. 12 Ye mpangi ta kukaba mpangi na yandi na lufwa, ye tata mwana na yandi ; ye bana ta kutedimina bibuti na bo ye ta kufwa bo ; 13 ye beno ta kumengama na bantu yonso sambu na zina na mono ; ye yina ta kukanga ntima[78] tii na nsuka, yandi yina ta guluka.

14 Ye ntangu beno ta kumona mbi ya kubebisa[79] me kutulama na kisika yina yo lenda kuvanda ve (nde yina ke kutanga kubakisa), ibuna nde ba yina ikele na Yudea kutina na ba ngumba ; 15 ye nde yina ikele na ludi[80] kukulumuka ve na nzo, ye kukota ve sambu na kunata konso kima na nganda ya nzo na yandi ; 16 ye nde yina ikele na bilanga kuvutuka ve na nima sambu na kubaka lele na yandi. 17 Kansi mawa na ba nketo ikele na mavumu ti na ba yina ke kunwisaka bana mabele na bilumbu yina ! 18 Ye beno samba nde [yina] kusalama ve na nsungi ya madidi ; 19 sambu bilumbu yina ta kuvanda ti mpasi bonso yina me kuvandaka ntete ve ya kufwanana mutindu yina tuka luyantiku ya kugangama ya insi—ntoto yina ya Nzambi gangaka, tii ntangu yai, ye nde yo ta kuvanda ve kimakulu. 20 Ye kana *Mfumu kumisaka bilumbu yina nkufi ve, nsuni mosi ve zolaka kuguluka ; kansi sambu na ba nsolami ya yandi solaka, yandi kumisaka bilumbu nkufi. 21 Ye ibuna, kana muntu mosi kutuba na beno : Tala, Klistu ikele awa, to : Tala, yandi ikele pana, beno kwikila yandi ve. 22 Sambu ta kubasika ba Klistu ya luvunu ti ba mbikudi ya luvunu ; ye bo ta kusonga bidimbu ti bimangu, sambu na kuvidisa, kana yo lenda kusalama, ata ba nsolami. 23 Kansi beno, beno keba ! Tala, mono me kutubila beno yonso na ntwala. 24 Kansi na bilumbu yina, na nima ya mpasi yina, ntangu ta kukuma mudidi, ye ngonda ta kupesa nsemo na yo ve, 25 ye ba mbwetete ya zulu ta kubwa, ye ba ngolo yina ikele na mazulu ta kunikana. 26 Ibuna bo ta kumona Mwana ya muntu na kukwisaka na matuti ti ngolo ya nene ti nkembo : 27 Ye ibuna yandi ta kutinda ba wanzio na yandi, ye yandi ta kuvukisa ba nsolami na yandi katuka na mipepe iya, yantika nsuka ya ntoto tii na nsuka ya zulu.

28 Kansi beno longuka kingana ya nti ya fige [kusonga beno] : Ntangu lutangu na yo me kukuma pete—pete ye nde yo kubasisa matiti, beno ke kuzaba nde nsungi ya mwini ya ngolo me finama. 29 Kiteso mosi mpi beno, ntangu beno ta kumona mambu yai kukuma, beno zaba yina me kufinama, na kielo. 30 Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde mbandu yai ta kuluta ve nde mambu yai yonso kukwisa. 31 Zulu ti ntoto ta kuluta, kansi ba ndinga na mono ta kuluta ve. 32 Kansi sambu na kilumbu yina, to na ntangu, muntu kuzaba yo ve, ata ba wanzio yina ikele na zulu, ata Mwana, kansi Tata. 33 Beno keba, beno kangula meso ye beno kusamba, sambu beno kuzaba ve inki ntangu yo ta kuvanda. —34 Ikele bonso muntu mosi na kukwendaka na nganda ya nsi, na kubikaka nzo na yandi, ye na kupesaka kiyeka na ba mpika na yandi, ye na konso muntu kisalu na yandi... ; ye yandi tumaka na nkengidi kielo na kukangula meso. 35 Beno kangula meso mpi ; sambu beno kuzaba ve na inki ntangu mfumu ya nzo ta kukwisa, na nkokila to na midi ya mpipa, to na kudila ya nsusu, to na suka ; 36 mbayi—mbayi nde na kukumaka na kintulumukina, yandi kukuta beno ya kulala. 37 Yina ya mono ke kutuba na beno, mono ke kutuba yo na bantu yonso : Beno kangula meso.

14 Bilumbu zole na nima, yo vandaka paki ti mampa ya kukonda kiputi. Ye ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba nsoniki vandaka kusosa inki mutindu bo lenda kanga yandi na mayele ya mbi ye kufwa yandi ; 2 Sambu bo vandaka kutuba : Na ntangu ya nkinsi ve, mbayi—mbayi kuvanda ti makelele na kati ya nkangu.

3 Ye bonso yandi vandaka na Betania na nzo ya Simoni muntu ya bwasi, ye nde yandi vandaka na mesa, nketo mosi kwisaka, yandi vandaka ti mulangi ya ditadi ya Alabate [ya kifuluka] na manansi ya nale ya gedila ye ya ntalu mingi ; ye, ya yandi zengaka ntu ya mulangi, yandi mwangaka yo na zulu ya ntu na yandi. 4 Ye ba ya nkaka ya vandaka [pana], monaka mbi kibeni kati na bo mosi ye vandaka kutuba : Inki mfunu na kubebisa mananasi yai? 5 Sambu mananasi yai lenda kutekama kuluta ba denali nkama tatu, ye kupesama na ba nsukami ; bo vandaka kunganina yandi ngolo. 6 Kansi Yezu kutuba : Beno bika yandi ; sambu na inki beno ke yangisa yandi na ntima ? Yandi me kusadila kisalu ya mbote ; 7 sambu beno ikele ti ba nsukami ntangu yonso ti beno, ye ntangu ya beno ta kuzola, beno lenda kusala bo mbote ; kansi mono, beno ikele na mono ntangu yonso ve. 8 Yina vandaka na kiyeka na yandi, yandi me kusala yo ;] na kupakula nitu na mono mananasi na ntwala sambu na kuzikama na mono. 9 Ye ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Na konso kisika ya nsangu ya mbote yai ta kumwangama na insi—ntoto ya mvimba, bo ta kutubaka mpi yina nketo yai me kusala, na kuyindulaka yandi.

10 Ye Yudasi Isikaliyoti, mosi ya ba kumi na zole, kwendaka na ba mbuta ya ba nganganga—Nzambi sambu na kuyekudila bo yandi ; 11 ye ba yai, ya bo kuwaka yandi, bo yangalalaka ye silaka na kupesa yandi mbongo ; ye yandi vandaka kusosa inki mutindu yandi ta kuyekula yandi na nzila ya mbote.

12 Ye kilumbu ya ntete ya mampa ya kukonda kiputi, ntangu bo vandaka kupesa nkayilu ya paki, ba longoki na yandi kutuba : Na wapi nge zola nde beto kwenda kuyidika [yina me kufwana], na mpila nde nge kudia paki ? 13 Ye yandi kutinda zole ya ba longoki na yandi ye kutuba na bo : Beno kwenda na mbanza ; ye muntu mosi ke kunata dibungu ya masa ta kwisa kukutana ti beno ; beno landa yandi. 14 Ye kuna yandi ke kukota, beno tuba na mfumu ya nzo : Longi[81] me kutuba : Wapi suku na mono kuna mono ta kudia paki ti ba longoki na mono ? 15 Yandi ta kusonga beno suku[82] mosi ya nene ya kuyidika mbote, ya kuyilama ; beno yidikila beto pana [yina me kufwana]. 16 Ye ba longoki na yandi kwendaka ye kotaka na mbanza, ye kutaka [yonso] bonso yandi tubilaka na bo ; ye bo yidikaka paki.

17 Ye ya nkokila kubwaka, yandi kukwisa ti ba kumi na zole. 18 Ye bonso bo vandaka na mesa ye bo vandaka kudia, yezu kutuba : Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde mosi kati na beno yina[83] ke kudia ti mono, ta kuyekula mono. 19 Ye bo yantikaka na kumona kiadi ye na kutuba na yandi mosi na nima ya nkaka : Ikele mono ? Ye ya nkaka : Ikele mono ? 20 Kansi na kuvutulaka, yandi kutuba na bo : Ikele mosi kati na ba kumi na zole yina³ ke kutula diboko ti mono na dilonga. 21 Mwana ya muntu ke kwenda, mutindu yo sonamaka sambu na yandi ; kansi mawa na muntu yai na nzila na yandi Mwana ya muntu ke yekulama ! Yo zolaka kuvanda mbote sambu na muntu yina nde yandi kubutuka ve.

22 Ye bonso bo vandaka kudia, Yezu, ya yandi bakaka dimpa [ye] ya yandi sakumunaka, zengaka yo ye pesaka bo yo, ye kutuba : Beno baka ; yai ikele nitu na mono. 23 Ye ya yandi bakaka mbungu [ye] ya yandi tondaka, yandi pesaka bo yo ; ye bo nwaka yo bo yonso. 24 Ye yandi kutuba na bo : Yai ikele menga na mono, [menga] ya ngwakana ya mpa, yina me kutiamuka sambu na ba mingi. 25 Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde mono ta kunwa diaka ve yina me katuka na mbuma ya vinu, tii kuna na kilumbu yina mono ta kunwa yo ya mpa[84] na kimfumu ya Nzambi. 26 Ye ya bo yimbaka nkunga mosi, bo basikaka [ye kwendaka] na ngumba ya ba nti ya olive.

27 Ye Yezu kutuba na bo : Beno yonso ta kubula dibaku ; sambu yo me sonamaka : « Mono ta kubula ngungudi, ye mameme ta kupanzana » (A)[85]; 28 kansi na nima ya mono ya kufutumuka, mono ta kwenda na ntwala na beno na Galilea. 29 Ye Petelo kutuba na yandi : Ata bo yonso kubula dibaku, mono ta kubula yo ve, mono. 30 Ye Yezu kutuba na yandi : Ya kieleka, mono ke kutuba na nge bubu yai, mpipa yai, na ntwala nde nsusu kudila mbala zole, nge, nge ta kubuya mono mbala tatu. 31 Kansi [Petelo] vandaka kutuba diaka kuluta ngolo : Ata yo fetele nde mono kufwa ti nge, mono ta kubuya nge ve. Ye bo kutuba bo yonso mpi mutindu mosi.

32 Ye bo kukwisa na kisika mosi ya bo vandaka kubinga Ngetesemani. Ye yandi kutuba na ba longoki na yandi : Beno vandaka awa, tii kuna mono kusamba. 33 Ye yandi kubaka ti yandi Petelo ti Yakobo ti Yoani ; ye yandi yantikaka kusimbama na boma ya ngolo ye kuwa kizitu ya ngolo. 34 Ye yandi kutuba na bo : Moyo na mono me kusimbama na kiadi[86] tii na lufwa ; beno vanda awa ye beno kangula meso. 35 Ye na kukwendaka na mwa—ntwala fioti, yandi kudilosaka na ntoto, yandi vandaka kusamba nde, kana yo lenda kusalama, ntangu kupusana ntama na yandi. 36 Ye yandi vandaka kutuba : Abba[87], Tata, mambu yonso lenda kusalama na nge ; lutisa mbungu yai ntama na mono ; kansi yina mono kuzola ve, mono, kansi yina nge kuzola, nge ! 37 Ye yandi kukwisa, ye kukuta bo na kulalaka ; ye yandi kutuba na Petelo : Simoni, nge ke lala ? Nge lendaka ve kukangula meso ntangu mosi? 38 Beno kangula meso ye beno samba, na mpila nde beno kukota na mpukumuna ve ; mpeve ikele ya kufuluka na luzolo ya mbote, kansi nsuni ikele ya kulemba. 39 Ye yandi kwendaka diaka, ye yandi sambaka, na kutubaka ba ndinga mosi[88] kaka. 40 Ya yandi vutukaka, yandi kutaka bo diaka ya kulala (sambu meso na bo vandaka kizitu) ; ye bo vandaka kuzaba ve inki bo lenda kuvutudila yandi. 41 Ye yandi kukwisa na mbala ya tatu ye kutuba na bo :

Yantika ntangu yai beno lala ye beno pema ; yo me kufwana, ntangu me kwisa ; tala, Mwana ya muntu me kabama na maboko ya ba nsumuki. 42 Beno telama, beto kwenda ; tala, yina ke yekula mono me finama.

43 Ye nswalu, bonso yandi vandaka kutuba diaka, Yudasi, mosi ya ba kumi na zole, kumonana pana, ye ti yandi kibuka ya nene ti ba mbele ti ba mwa—nti, bo katukaka na ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba nsoniki ti ba mbuta. 44 Yina vandaka kuyekula yandi pesaka bo kidimbu, na kutuba : Yina ya mono ta kupesa beze, yandi yina ; beno kanga yandi, ye beno keba yandi mbote—mbote. 45 Ye ntangu yandi kwisaka, nswalu na kufinamaka na yandi, yandi kutuba : Labi, Labi ! Ye yandi pesaka yandi beze na nswalu yonso. 46 Ye bo tulaka yandi maboko ye bo kangaka yandi. 47 Ye mosi ya ba yina vandaka pana na ntangu yina, ya yandi bendaka mbele, bulaka mpika ya mbuta—nganga, ye kukatula yandi dikutu. 48 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba na bo : Beno me kubasika bonso na nima ya kimpumbulu ti ba mbele ti ba nti, sambu na kubaka mono ? 49 Mono vandaka bilumbu yonso ti beno, na kulongaka na tempelo, ye beno kangaka mono ve ; kansi na mpila nde masonama kulungisama. 50 Ye bo yonso bikaka yandi ye bo tinaka. 51 Ye ngunza mosi mpidina ya bakala landaka yandi, yandi fikaka lele mosi ya lino ya na nitu na yandi ya kinkonga ; ye bo kangaka yandi ; 52 ye, na kubikaka lele na yandi ya lino, yandi tinaka bo kinkonga.

53 Ye bo nataka Yezu na mbuta—nganga ; ye ba mbuta ya ba nganga—Nzambi yonso ti ba mbuta ti ba nsoniki vukanaka mfinama na yandi. 54 Ye Petelo landaka yandi na ntama, ti na kati ya nzo ya mbuta—nganga, ye yandi vandaka ti ba nsadi, ye bo vandaka kuyotila tiya[89].

55 Ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti Sanedilini yonso vandaka kusosa kimbangi sambu na Yezu, sambu na kufwa yandi ; ye bo vandaka kumona yo ve. 56 Sambu ba mingi vandaka kutela yandi bimbangi ya luvunu, ye bimbangi vandaka kufwanana ve. 57 Ye ba nkaka telamaka ye taka kimbangi ya luvunu sambu na yandi, na kutubaka : 58 Beto waka yandi na kutubaka : Mono, mono ta kubwisa tempelo yai yina salamaka na maboko, ye na bilumbu tatu mono ta kutunga ya nkaka yina salama na maboko ve. 59 Ye mutindu yina mpi kimbangi na bo kufwananaka ve. 60 Ye mbuta—nganga, na kutelamaka na ntwala na bo yonso, yufulaka Yezu, na kutubaka : Nge ke vutula ata kima ve ? Na inki ba yai ke kuta kimbangi sambu na nge ? 61 Ye yandi vandaka pima, ye vutulaka kima ve. Mbuta—nganga kuyufulaka yandi diaka, ye kutuba na yandi : Nge, nge ikele Klistu, Mwana ya yina me sakumuka[90] ? 62 Ye Yezu kutuba : Mono ikele yo ; ye beno ta kumona Mwana ya muntu ya kuvanda na diboko ya kibakala ya ngolo, ye na kukwisaka ti matuti ya zulu. 63 Ye mbuta—nganga, ya yandi pasulaka bilele na yandi, kutuba : Nde beto ikele diaka na mfunu ya ba mbangi ? 64 Beno me kuwa kuvwenza Nzambi : Inki beno ke kubanza ? Ye bo yonso zengilaka yandi nkanu nde yandi me kufwana na kufwa. 65 Ye ba ya nkaka yantikaka kulosila yandi mate, ye na kufika yandi ilungi, ye kubula yandi ba mbata, ye na kutuba na yandi : Bikula. Ye ba nsadi vandaka kubula yandi na maboko na bo.

66 Ye bonso Petelo vandaka na nsi, na kibansala, mosi ya ba nsadi ya ba nketo ya mbuta—nganga kukwisa, ye, 67 na monaka petelo yina vandaka kuyotila tiya, yandi talaka yandi ye kutuba : Ye nge, nge vandaka ti Yezu muntu ya Nazaleti. 68 Ye yandi buyaka yo, na kutubaka : Mono kuzaba ve ata kubakisa yina nge ke kutuba. Ye yandi basikaka na nganda ya lupangu ; ye nsusu dilaka. 69 Ye nsadi ya nketo, na kumonaka yandi diaka, yantikaka kutuba na ba yina vandaka pana : Yandi yai ikele ya bantu yina. 70 Ye yandi buyaka yo diaka. Ye diaka ntangu fioti na nima, ba yina vandaka pana na ntangu yo yina tubaka na Petelo : Ya kieleka nge ikele ya bantu yina ; sambu mpi nge ikele muntu ya Galilea. 71 Ye yandi yantikaka kudisinga ye kuzenga ndefi: Mono me kuzaba muntu yai ve ya beno ke kutuba. 72 Ye nsusu dilaka na mbala ya zole. Ye Petelo yibukaka diaka ndinga ya Yezu songaka yandi : Na ntwala nde nsusu kudila mbala zole, nge ta kubuya mono mbala tatu. Ye na kuyindulaka yo, yandi dilaka.

15 Ye nswalu, na suka, ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba mbuta ye ba nsoniki ye sanedilini yonso, ya bo wakanaka, bo kangaka Yezu bansinga ye nataka yandi ye yekulaka yandi na Pilatu[91]. 2 Ye Pilatu yufulaka yandi : Nge, nge ikele ntotila ya ba Yuda ? Ye yandi na kuvutulaka, yandi kutuba na yandi : Nge me kutuba yo. 3 Ye ba mbuta ya ba nganga—Nzambi

vandaka kufunda yandi na mambu mingi. 4 Ye Pilatu yufulaka yandi diaka, na kutubaka : Nge ke kuvutula kima ve ? Tala na mambu ikwa bo ke kuta kimbangi sambu na nge. 5 Kansi diaka Yezu vutulaka kima ve na mpila nde Pilatu vandaka kuyituka. 6 Yandi vandaka kubikisila bo na nkinsi muntu mosi ya boloko, yina ata nani bo lendaka kulomba. 7 Ye vandaka pana muntu mosi na zina Balaba yina bo kangaka ti ba nduku na yandi ya nkindu, ba yina, na nkindu bo fwaka muntu. 8 Ye kibuka, na kubokaka, yantikaka na kulomba yandi na [kusala] bonso yandi vandaka kusadila bo ntangu yonso. 9 Ye Pilatu vutudilaka bo, na kutubaka : Beno kuzola nde mono kubikisila beno ntotila ya ba Yuda ? 10 Sambu yandi vandaka kuzaba nde ba mbuta ya ba nganga—Nzambi yekulaka yandi na kimpala. 11 Kansi ba mbuta ya ba nganga—Nzambi kwikaka bantu na [kulomba] nde bo kubikisila bo Balaba. 12 Ye Pilatu, na kuvutulaka, kutuba na bo diaka : Inki beno kuzola mpi nde mono kusala na yina beno ke kubinga ntotila ya ba Yuda ? 13 Ye bo bokaka diaka : Koma yandi na kulunsi ! 14 Ye Pilatu kutuba na bo : Kansi inki mbi yandi me kusala ? Ye bo bokaka diaka ngolo : Koma yandi na kulunsi ! 15 Ye Pilatu, na kuzolaka kusepidisa kibuka, yandi bikilaka bo Balaba ; ye, ya yandi budisaka Yezu fimbu, yandi yekulaka yandi sambu na kukomama na kulunsi.

16 Ye binwani nataka yandi na kibansala, yina ikele nzo ya lusambisu². Ye bo kuvukisa kolohoti[92] yonso ; 17 Ye bo lwatisaka yandi lele ya mbwaki, ye bo tungaka mpu ya kimfumu ya ba nsende, ye bo lwatisa yandi yo na nziunga [ya ntu]. 18 Ye bo yantikaka kupesa yandi mbote, [kutubaka] : Mbote, ntotila ya ba Yuda ! 19 Ye bo vandaka kubula yandi na ntu ti mwa—nti ye bo vandaka kulosila yandi mate, ye, na kufukamaka, bo vandaka kupesa yandi lukumu. 20 Ye na nima ya bo sekaka yandi, bo katulaka yandi lele ya mbwaki ye bo lwatisaka yandi bilele na yandi mosi ; ye bo nataka yandi na nganda sambu na kukoma yandi na kulunsi. 21 Ye bo kwikaka muntu mosi, [zina na yandi] Simoni, ya bwala Sileni, tata ya Alezandele ye ya Lufusi, yina vandaka kuluta pana, na kukatukaka na bilanga, na kunata kulunsi na yandi.

22 Ye bo kunata yandi na kisika ya bo [ke bingaka] ngolongota, yina, ke kutendulama, ikele : Kisika ya mukwa ya ntu. 23 Ye bo pesaka yandi na kunwa vinu ya kuvukisa ti Mile ; kansi yandi bakaka yo ve. 24 Ye ya bo komaka yandi na kulunsi, bo kukabisa bilele na yandi, na kubulaka zeke [sambu na kuzaba] yina ya konso muntu ta kubaka. 25 Ye yo vandaka ntangu ya tatu, ye bo komaka yandi na kulunsi. 26 Ye nsonokono yina me kutala kikuma ya bo fundilaka yandi sonamaka : Ntotila ya ba Yuda. 27 Ye, ti yandi, bo kukoma na kulunsi bimpumbulu zole, mosi na diboko na yandi ya kibakala ye mosi na diboko na yandi ya kinketo. 28 [Ye disonama lungisamaka, yina ke kutuba : « Ye yandi tangamaka na kati ya bantu ya mbi »(A)[93]].

29 Ye ba yina vandaka kuluta pana, vandaka kufinga yandi, na kunikisaka ntu ye na kutubaka : He ! Nge ya ke kubwisa tempelo[94] ye ke kutunga yo na bilumbu tatu, 30 kudigulusa nge mosi, ye kulumuka na kulunsi ! 31 Mutindu mosi mpi ba mbuta ya ba nganga—Nzambi na kusekaka kati na bo ti ba nsoniki, vandaka kutuba : Yandi gulusaka ba nkaka, yandi lenda kudigulusa yandi mosi ve. 32 Nde Klistu, ntotila ya Izalaele, kulumuka ntangu yai na kulunsi, na mpila nde beto kumona ye nde beto kukwikila ! Ba yina mpi vandaka ya kukomama na kulunsi ti yandi vandaka kufinga yandi.

33 Ye ntangu ya sambanu kumaka, mudidi kubwaka na nsi[95] yonso tii na ntangu ya uvwa. 34 Ye na ntangu ya uvwa, Yezu bokaka na mungungu ya ngolo, na kutubaka : Eloyi, Eloyi, lama sabakatani ? Yina ke kutendulama, nde : Nzambi na mono, Nzambi na mono, sambu na inki nge me kuyambula mono ? 35 Ye ba nkaka ba yina telamaka pana, ya bo kuwaka yina, vandaka kutuba : Tala, yandi ke kubinga Eliya. 36 Ye mosi na bo bakaka ntinu, ye ya yandi fulusaka musaka—saka na vinu ya ngani ye ya yandi tulaka yo na nsongi ya mwa—nti, yandi pesaka yandi na kunwa, na kutubaka : Beno bika, beto kutala kana Eliya kukwisa sambu na kukulumusa yandi.

37 Ye Yezu, ya yandi bokaka ngolo, fwaka. 38 Ye ngumbu[96] ya tempelo² pasukaka na ndambu zole, yantika na zulu ti na nsi. 39 Ye mfumu ya binwani yina vandaka pana na ntwala na yandi, na kumonaka nde yandi kufwaka na kubokaka na mutindu yina, kutuba : Kieleka, muntu yai vandaka Mwana ya Nzambi. 40 Ye vandaka mpi ti ba nketo yina vandaka kutala na ntama, kati na bo vandaka mpi Maliya ya Magadala, ye Maliya mama ya Yakobo ya leke ye ya Yoze, ti Salume,

41 ba yina, ntangu yandi vandaka na Galilea, landaka yandi ye kusadilaka yandi, ye ba mingi ya nkaka yina tombukaka ti yandi na Yeluzalemi.

42 Ye ya nkokila kubwaka, sambu yo vandaka kilumbu ya kuyidika, yina ikele kilumbu yina ke kuyita sabata, 43 Yozefo yina vandaka ya Alimateo, ndongisidi ya lukumu, yina mpi yandi mosi vandaka kukinga kimfumu ya Nzambi, kwisaka ye kubakaka lukanu yandi mosi ya kufinama na Pilatu, ye kulomba yandi nitu ya Yezu. 44 Ye Pilatu yitukaka, [na kuvandaka na mpasi na kukwikila] nde yandi vandaka me kufwa ; ye yandi bingaka mfumu ya binwani nkama, yandi yufulaka yandi kana yandi me kufwa tuka ntama. 45 Ye yandi kuwaka yo na mfumu ya binwani nkama, yandi pesaka nitu na Yozefo. 46 Ye Yozefo, ya yandi sumbaka lele ya lino yina bo ke fikaka ba mvumbi, kulumunaka yandi, ye kangisaka yandi lele ya lino yina bo ke kufikaka ba mvumbi, ye tulaka yandi na maziamu yina bo timunaka na ditadi ya nene, ye balulaka ditadi na kielo ya maziamu. 47 Ye maliya ya Magadala, ti maliya, [mama] ya Yoze vandaka kutala na wapi bo ke kutula yandi.

16 Ye sabata ya yo lutaka, Maliya ya Magadala, ye Maliya [mama] ya Yakobo, ti Salome, sumbaka bima ya mananasi sambu na kwisa kupakula yandi. 2 Ye na suka ya ngolo, kilumbu ya ntete ya mposo, bo kwisa na maziamu, bonso ntangu vandaka kubasika. 3 Ye bo vandaka kutuba kati na bo : Nani ta kubaludila beto ditadi na ntuala ya kielo ya maziamu ? 4 Ye ya bo talaka, bo kumona nde ditadi vandaka ya kubalula ; sambu yo vandaka nene mingi. 5 Ye ya bo kotaka na maziamu, bo monaka ngunza mosi ya bakala ya kuvanda na ndambu ya diboko ya kibakala, me kulwata mvwela ya mpembe, ye bo waka boma. 6 Ye yandi kutuba na bo : Beno kuwa boma ve ; beno ke kusosa Yezu ya Nazaleti, ya komamaka na kulunsi : Yandi me fumutuka, yandi ikele awa ve ; tala kifulu bo tulaka yandi. 7 Kansi beno kwenda, beno tuba na ba longoki na yandi ti na Petelo : Yandi me kuyita beno na Galilea ; kuna beno ta kumona yandi, bonso yandi tubilaka na beno yo. 8 Ye na kubasikaka, bo tinaka na maziamu. Ye matekita ti mvalangana simbaka bo ; ye bo tubaka ata kima mosi ve na muntu, sambu bo vandaka na boma.

9 Ye ya yandi futumukaka na suka, kilumbu ya ntete—ntete ya mposo, yandi monanaka ntete na Maliya ya Magadala, na yina yandi kulaka ba mpeve ya mbi nsambwadi. 10 Yandi, na kukwendaka, tubaka yo na ba yina vandaka ti yandi, yina vandaka na mawa ye vandaka kudila. 11 Ye ba yai, na kuwaka nde yandi ikele na luzingu ye nde yandi monanaka na yandi, bo kwikilaka yo ve. 12 Ye na nima ya mambu yai, yandi monanaka mutindu ya nkaka na zole kati na bo yina vandaka na nzila na kukwendaka na bilanga. 13 Ye ba yai kwendaka ye zabisaka yo na ba nkaka ; kansi bo kwikilaka ba yina mpi ve. 14 Nsuka nsuka, yandi monanaka na ba kumi na mosi, bonso bo vandaka na mesa, ye sembaka bo sambu na kukonda lukwikilu na bo ye sambu na ntima ngolo na bo, sambu bo kwikilaka ve ba yina monaka yandi me futumuka. 15 Ye yandi kutuba na bo : Beno kwenda na insi—ntoto mvimba, ye beno kumwanga nsangu ya mbote na bigangwa yonso. 16 Yina ta kwikila ye ta kubotama ta kuguluka ye yina ta kwikila ve ta kuzengama nkanu. 17 Ye ikele yai bidimbu ta kulanda ba yina ta kukwikila : Na zina na mono bo ta kukula ba mpeve ya mbi ; bo ta kutuba ba ndinga ya mpa ; 18 Bo ta kusimba ba nioka ; ye ntangu bo ta kunwa konso kima ya ndikila, yo ta kusala mbi ve ; bo ta kutula maboko na bantu ya bifu, ye ba yai ta kubeluka.

19 Mfumu mpi, na nima ya kutubila bo, yandi tumbulamaka na zulu, ye me kuvanda na diboko ya kibakala ya Nzambi. —20 Ye bo, ya bo kwendaka, bo mwangaka nsangu bifulu yonso, Mfumu na kusalaka kimvuka ti bo, ti na kusidikisaka ndinga na nzila ya bidimbu yina vandaka kulanda yo.

[1] Malakia 3, 1.

[2] Yez. 40, 3.

[3] *Disongidila* : Ya bwala Nazaleti.

[4] *Disongidila* : Mono kuzaba nani nge ikele.

[5] *Disongidila* : Bo zabaka nani yandi vandaka.

[6] Tala : Lew. 14, 1—32.

[7] Nzadi mungwa Galilea to dizanga ya Tibeliade.

[8] Ba yina ke kusalaka kimvuka ti muntu ke kwela.

[9] Tala Lew. 24, 5—9 ti 1 Samwele 21, 6.

[10] *Tala* 12, 13.

[11] Kufina

[12] *Bisika ya nkaka* : Zeloti.

[13] *Zina ya ba Yuda kupesaka na mfumu ya ba mpeve ya mbi, disongidila* : Na satana.

[14] *Tala* Yez. 6, 9-10.

[15] Ya insi—ntoto yai.

[16] Coussin

[17] Yina ke kulonga.

[18] Na ndambu ya esti ya nzadi mungwa ya Galilea.

[19] Ba nsinga ya bibende.

[20] To : Na Dekapoli, ndambu ya esti ya Youldani.

[21] To : Kukuluka.

[22] Gulukaka.

[23] Mbi.

[24] Mbi.

[25] Yina ke kulonga.

[26] *Kidimbu ke kusonga kuzengana ya kuzabana ye ke kulosa kiyeka na ba yina kubuyaka ndinga ; tala* Luka 10, 11.

[27] To : Kutala yandi.

[28] *Ba nkaka ke kutanga* : yandi vandaka na ntembe ya nene, kansi

[29] To : Ba yina ke twadisaka binwani.

[30] To : Kubuya ya yandi songaka yandi.

- [31]Denali : *mbongo ya ba Loma, lufutu ya kilumbu ya mvimba ya nsadi ya bilanga na Palestina* (Mat. 20, 2).
- [32]Tala :.Mat 14, 26.
- [33]To : [kibeni] na nima.
- [34]Gulukaka.
- [35]To : Mbala mingi, *to* : ti na binkoso.
- [36]Kibende ya kuvukisa ti palata (cuivele to eteni).
- [37]Yez.29, 13.
- [38]Kub.20, 12.
- [39]To : Ta kufinga, ta kusinga tata *to* mama.
- [40]Kub.21, 17.
- [41]Dikabu ya me pesama na Nzambi bonso nkayilu.
- [42] Ba nkaka ke kutanga : Kansi nswalu.
- [43]Bana ya ba mbwa.
- [44]To : Dilaka ngolo na ntima.
- [45] Bantu ya me kubutuka na mvu mosi to ba mvula mosi (génération).
- [46] Nkisi sambu na kuvimbisa fufu ya mampa.
- [47]*Ngogo na kisina na yo disongidila na ba mbala mingi : Mupepe ya luzingu ye moyo.*
- [48]To : yina yandi vandaka kutuba.
- [49]Yina ke kulonga.
- [50]To : Tedimisaka yandi.
- [51]To : Vandaka.
- [52]To : buyilaka yandi.
- [53]To : Beno buyila yandi ve.
- [54]Tala Mat 18, 6.
- [55] Kisika ya kuniokulama yina ke kumonanaka ve ; *Tala Matt. 11, 23.*
- [56]Tala nzila ya kutanga 43, 45.
- [57]Tala Kuy.2, 24.
- [58]Kima mosi kaka.

[59] Mono ikele.

[60] Disongidila : Ya Nazaleti.

[61] Kugulusa.

[62] *Tala* ba Nkunga 118, 25—26 ; Hozana *disongidila* : Gulusa, mono ke bondila nge ; yo yina : Nkembo !

[63] Yina ke kwisa ke tadila kimfumu.

[64] *To* : Kisadilu.

[65] Yez.56, 7.

[66] *Tala* Yel 7, 11.

[67] Mosi kaka.

[68] Ba Nkunga 118, 22—23.

[69] *Mfalisi*, ba yina vandaka kuzola bwala na bo ya vandaka kutedimina ba Loma yina kwisaka kuyala bo, ye Elodioni, bantu ya Elode ti ya Loma, ya vukanaka sambu na kutula Yezu mutambu bonso na 3, 6.

[70] *Tala* Kul.25, 5.

[71] Kub.3, 6.

[72] Kul.6, 4—5.

[73] Lew.19, 18.

[74] Ba nku.110, 1.

[75] Pite (mbongo ya fioti ya kibende ya blonze, na ntalu ya 1/8 ya mwa mbongo ya ba loma.

[76] Makuta iya.

[77] Kusambisama ya mambu ya Nzambi ya ba Yuda.

[78] Kukanga ntima na mpasi.

[79] *Talalukaya* Mat 24, 15.

[80] Ludi ya kuvandila na nganda.

[81] Yina ke kulonga.

[82] Suku ya kutula ba kiti na zulu, ya ke kusadisaka suku ya kudila.

[83] *To* : Yina ke.

[84] *Ikele ve* : Ya mpa, kansi na mutindu ya luswasanu.

[85] Zak 13, 3.

[86] *To* :Kiadi ya kuluta.

[87] Tata na ki alami ; *tala* Loma 8, 15 ; Gal 4, 6.

[88] Ndinga mosi.

[89] Ya nsemo.

[90] Zina ya bo vandaka kusadila sambu na kutuba Nzambi.

[91] Mfumu ya kiyeka ya nsi ya ba Loma.

[92] *TalaMat* 27, 27.

[93] Yez. 53, 12.

[94] Nzo kibeni.

[95] *To* : Na insi—ntoto mvimba.

[96] Lele yina vandaka kukabula tempelo na bitini zole (kisika ya Santu na kisika ya kuluta Santu).